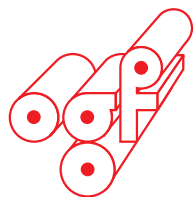

TYPO- grafiske MEDDELELSER

I denne utgaven av Typografiske Meddelelser har vi satt av mye plass til omtale av E-bøker og nettbokhandelen Amazone sin introduksjon av lesebrettet Kindle på det europeiske og norske markedet. Samtidig kan vi lese på MBLs (Mediebedriftenes Landsforening) hjemmesider at ni av de største mediehusene i landet har gått sammen i et prosjekt for å utvikle en felles plattform for E-aviser.

Hva har dette å si for medlemmer av OGF? Få av våre medlemmer jobber i dag med publisering på nett/elektroniske medier. I avisene er dette nesten et forbudt område for grafikere. For trykkere og bokbindere er det en direkte trussel mot arbeidsplassene, når publisering går fra papir til digitale løsninger. Vi har levd under trusselen om at det papirløse samfunnet er rett rundt hjørnet i flere år – er det nå det kommer? Denne utviklinga fordrer i det minste at foreninga går inn og studerer hva som holder på å skje, og hvilke utfordringer dette reiser for

organisering, utdanning av morgendagens fagarbeidere og utviklinga av overenskomstene. På styrekonferansen

13. – 15. november starta denne diskusjonen. De som ønsker å være med å legge premissene for fagene og foreningas framtid bør kjenne sin besøkelsestid!

Aktivitet

Styrekonferansen er stedet der styret i OGF sammen med representanter for utvalg og grupper planlegger aktiviteten for det kommende året. Årets konferanse bar preg av vanskeligheter i mange bedrifter, og flere ledige enn på mange år. Dette preger også økonomien. OGF ligger an til å få rundt 700 000 kr. mindre i kontingentinntekter i 2009 enn i 2008, og det ligger ikke an til en oppgang i 2010 heller. Dette skjer selv om medlemsnedgangen ikke er særlig stor. Saken er heller at vi «bytter ut» godt betalte medlemmer i avis- og ukebladsektoren med dårligere betalte medlemmer i sivilområdet.

På tross av, eller kanskje på grunn av dette, satser foreninga på mye aktivitet i 2010. Det skal tas initiativ til et ledighetsutvalg, og klubb for førtrykk, det skal jobbes med digitale utfordringer og den nye organisasjonsarbeideren skal prioritere å bygge opp nye klubber. I tillegg blir det kurs om aktuelle temaer og utdanning av tillitsvalgte.

Slutt opp om foreninga og delta på aktiviteter!

KL

FORSIDEBILDET: JULEKORT I ALLE VARIANTER...

En solskinnshistorie i høstmørket. Men som også handler om jula. I tillegg til mye annet, er det julekort som er «greia» i disse dager. Ikke helt overraskende kanskje. ARK TRYKK AS har har besøk av Per Christian Johansen og Finn Jensen fra TgM.

Se side 16 og 17.

**Innhold,
nr. 4 -
2009:**

Side 2: Leder - **Side 3:** Dagens lærlingsituasjon og avdelingen vår - **Side 4-5:** Halvårsmøtet 2009 og bokanmeldelse - **Side 6-7:** Niels Edvard Killi har sett nærmere på Historikken vår - **Side 8-9-10-11:** E-boka, en døgnflue, eller en alvorlig konkurrent til det trykte media? - **Side 12-13:** Kjetil har vært på «voksenopp-læring» i England. Les mer om hva han fikk ut av det - **Side 14:** Bransjekonferansen for Grafisk - **Side 15:** Nytt fra byen og landet - **Side 16 - 17:** Per Christian og og Finn har vært på bedriftsbesøk hos Ark-Trykk AS - **Side 18:** Mange lurer på: A-pressa, hva skjer? - **Side 19:** Roger Andersen er «Hornet på veggen» denne gangen - **Side 20:** Les om OGF's solidaritetsprosjekt samt julehilsen fra OGF - **Side 21:** Gjestespalta ved Magnus E. Marsdal. Les hvilke råd han gir Jens i forbindelse med å redusert sykefraværet - **Side 22-23:** Hva har styret gjort siden sist og Styrekonferansen 2009 samt siste nytt fra VG - **Side 24 - 25:** Roar Aarnæs deler sine inntrykk fra Palestina - **Side 26:** Rettferdigheten seiret: Viktig seier i arbeidsretten for Sverre Koll Hansen - **Side 27-29 -28** Hva skjer i og rundt Aftenposten/Schibsted? - **Side 30-31:** Vi gratulerer våre jublanter og neste års pensjonistmøter - **Side 32:** Gå ikke glipp av årets juletreffest.

TYPO- grafiske MEDDELELSER

Medlemsblad for
Fellesforbundet, avd. 850, Oslo
Grafisk Fagforening.
Utkom første gang i 1876.

Ansvarlig utgiver: Terje Fjellum

I REDAKSJONEN:

ANITA FRØLAND
Andvord Grafisk • anita.froland@andvord.no

KJETIL LARSEN
Hjemmet Mortensen Trykkeri • kjetila@bbse.no

EVA-LILL BEKKEVAD
LO media • eva-lill@lo-media.no

LARS PENICK
Dagbladet • larspenick@gmail.com

STIG OVE KUBBERUD
Hjemmet Mortensen Trykkeri
kubberud1987@hotmail.com

PER CHRISTIAN JOHANSEN
Hjemmet Mortensen Trykkeri
per_joh2@gmail.no.

FINN JENSEN
pensjonist • finn.jensen@bluezone.no

ADOLF LARSEN
adolf.larsen@fellesforbundet.org

Du kan også ta kontakt med Adolf når det gjelder stoff og andre henvendelser på tlf.: 22 80 98 75.

Trykk: LO Media

Dagens lærlingsituasjon

Tomas Bekken Aschim og Anja Wiborg er mediegrafikerlæringer hos DI-gruppen i Bærum, og medlemmer av OGF.

Om man skal tro tallene fra de siste åra virker det som framtida til grafisk er relativt mørk, men fortvil ei. Det er et lys i enden av tunnelen, og forhåpentligvis er det ikke et godstog som kommer mot oss!

Av Stig O. Kubberud

Ettersom den videregående linja «Grafisk Produksjon» ble lagt ned for noen år tilbake og trykkerfaget falt under studieretningen 'PIT' (Produksjon og Industriteknikk) har det virket nærmest umulig å rekruttere til grafisk bransje. Under studieretningen PIT må trykk- og bokbinderfaget konkurrere med andre fag som finmekaniker, industrimontør, sveiser, støper og produksjonselektroniker, for å nevne noen.

Så langt er det kun tatt inn 2 trykker-

læringer i år, opp mot 8-10 kontrakter årlig som har vært vanlig. Noe som får det til å blinke en rød lampe hos de aller fleste. Men det finns positive tegn, det er totalt 7 elever på 'PIT' som har søkt utplassering innen trykkerfaget. Denne ordningen har fått navnet «Prosjekt til Fordypning» (PTF). Siden det ikke lenger finnes spesifikk opplæring i trykker- og bokbinderfaget i videregående skole, er PTF veien å gå for ungdom som ønsker denne utdanningen. Man får en dag i uka hvor man er utplassert i en grafisk bedrift slik at man får en liten innføring i hva faget dreier seg om før man begir seg ut i læra.

Når vi kommer inn på mediegrafikerfaget er heldigvis ikke tallene så mørke, 12 kontrakter er blitt skrevet hittil i år, mot ca. 25 som har vært det vanlige de siste åra. Flere bedrifter i Oslo & Akershus har lange tradisjoner med å ta inn

læringer. «Inspirerende, lærerikt, flott» og «en kjemperessurs for bedriften» er ting som har blitt sagt om å ha lærlinger, noe som er både sant og hyggelig å høre.

Noe som ikke er fullt så positivt er at flere av de største mediehusene har valgt å ikke ta inn læringer. Noe som i og for seg graver en grav for egen fremtid, framfor å redde den. Bedriftene må sette alle kluter til når Opplæringssenteret og skolene gjør en så krevende og god jobb med å fange ungdommenes interesse for faget. Bedriftene må ta i et tak og opprettholde elevenes interesse ved å gi dem oppgaver og utfordringer relatert til faget, og ikke minst tilby dem læreplass neste år. Den nedovergående trenden kan vi vri, men det må en innsats til fra alle kanter.

AVDELINGEN VÅR:

**Fellesforbundet avdeling 850 - Oslo Grafiske Fagforening, Sagveien 24, 0459 Oslo - Telefon 22 80 98 70
avd850.@fellesforbundet.org - www.fellesforbundet.no/avd850 -
Leder: Terje Fjellum, telefon 22 80 98 74 - Nestleder: Adolf Larsen**

Halvårsmøte 2009

Nåværende og tidligere heat-set trykkere, supplert med en avistrykker Niels E. Killi, ansvarlig for overenskomstene for trykkerier, kartonasje og serigrafi.

Finanskrise, store utfordringer og forsiktige optimistiske trender preget OGF sitt halvårsmøte, da nærmere 70 medlemmer møtte opp i Samfunnssalen 29. oktober.

Tekst Anita Frøland
Foto Bjørn Olsen

Innledning

Niels Killi fra Fellesforbundet startet kvelden med et blick på statusen i bransjen. Han kunne valgt å fokusere på den synkende papirproduksjonen, mangel på inntak av lærlinger, media bransjens bruk av finanskrisen til nedbemanning eller at maskinleverandørene sliter. Isteden hadde han valgt å legge fokus på de optimistiske trendene.

I sivil og kartonasje har krisa ennå ikke vært særlig merkbar, og det har vært få konkurser og nedbemanninger så langt. Grafisk om tross alt ikke har vært en vekstbransje de siste årene, merker nå en stadig vekst innen digitaltrykk og flexo/emballasje.

Fellesforbundet

I forbundet har det i forkant av neste års tariff forhandlinger kommet inn

over 2000 forslag. Benedicte Sterner har etter mange år i NGF og Fellesforbundet, flyttet over til LO, noe som merkes godt. Det er derfor vedtatt opprettelse av et nytt råd for videre- og etterutdanning for oss i grafisk, og spesielt trykkerne oppfordres til å melde inn sine ønsker og behov. Basert på tidligere suksess, vil det bli satt opp et nytt kurs for desktypografer i 2010, og etter et avlyst tariffkurs tidligere i høst, vil man prøve igjen med samme tema neste år.

For øyeblikket er det stor fokus på organisasjonsprosjektet i Fellesforbundet. Dette kan føre til en del endringer på avdelingsnivå, men også en del interne omrokninger. Ingen av de signalene som har kommet så langt tilsier at det vil bli noen store endringer i OGF.

Lesebrett

Nils har testet det nye Kindel lesebrettet, og det kommer en egen anmeldelse av dette et annet sted i bladet. Dommen er at lesebrettet er «greit nok», men om den vil ta over for den trykte boken slik den fungerer i dag, er lite sannsynlig.

Halvårsmøtet

Møtet startet med en muntlig beretning fra foreningas leder, Terje Fjellum, hvor han kunne dele med seg av de positive

erfaringene rundt ansettelsen av organisasjonsarbeider. Dette har ført til stadig nye medlemmer og en liten oppsving i ungdomsarbeidet. Det har vært en del arbeid med permitteringer og sluttpakker, og avisene har og er ute i stadig hardt vær, ikke kun på grunn av dårlig økonomi, men også på grunn av grådige eiere. Pakkeriarbeiderne som i dag hører inn under transport er fortsatt på vei over i OGF, men dette er en langsom prosess.

Etter Terjes muntlig beretning, ble det åpnet for debatt og mange hadde ordet. Hovedfokus lå på avisfrie dager og nedbemanningsprosessene i avisene.

En av kommentarene fra talerstolen, var «hvorfor mase om flere avisutgivelser når det har vist seg at disse er rene tapsprosjekter». Det kom også ønske om endret fokus, etter man gjennom flere år har blitt foret med uttalelser og påstander om typografenes dobbeltarbeid i avisene. «Tross alt så er det vaktsjefer og redigerere som har drevet med dobbeltarbeid og ikke typografene som faktisk har betjeningsretten».

Etter debatten oppsummerte Terje med at det er behov for en ny «Avisssamling» i Sagveien, og Kristin Mulleng Sezer oppfordret alle til å delta på kurs

og arrangementer i foreningens regi.

Dette konkluderte den offisielle delen av halvårsmøtet. Etter den offisielle delen var avsluttet hadde vi en koselig kveld

med nye og gamle kollegaer. Takk til alle som møtte opp, og vi håper på å se enda flere av dere på arrangementer i regi av foreningen i året som kommer.

FAKTA OM:

BEVILGNINGER OG VEDTAK

De innkommende forslagene til dette halvårsmøtet gikk for det meste ut på bevilgninger, og følgende ble vedtatt av et samlet halvårsmøte.

1. Kr. 10.000,- til Norway Cup 2010
2. Kr. 10.000,- til TV aksjonen 2009, hvor inntektene tilfaller Care.
3. OGF arrangerer innsamling til ledige medlemmer i 2009.
4. Det tegnes fire støtteannonser i medlemsbladet til Norsk folkehjelp. Med kr. 1.000,- pr nr.

Valgkomiteen for årsmøte i 2010:

- Kjetil Larsen, OGF/Hjemmet Mortensen trykkeri, leder.
- Bjørg Folkedal, Strålfors.
- Roar Aarnes, Nr1 Trykk.
- Silje Renate Bækkelund, LO/Ungdomsgruppa.
- Kjell Arne Pettersen, Skotvedt Aanesen/trykker klubben.

Varamedlemmer:

- Vivi Heierstad, Noricom/kvinnegruppa.
- Pål Ramsdal, Merkur trykk.

Lojaliteten som brast – partipressen i Norge fra senit til fall 1945-2000,

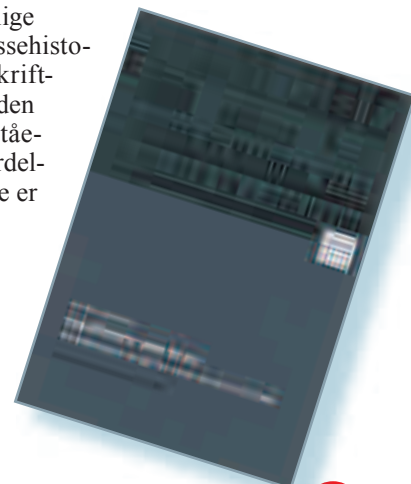
Skrevet av Henrik G. Bastiansen
Anmeldt av Niels E. Killi

Pressehistoriske skrifter nr. 11 har nylig kommet ut. Dette er den med god mar-

gin tykkeste utgaven til nå – rundt 500 sider. Som tittelen sier, så tar boken for seg partipressens utvikling etter krigen. Ettersom de fleste aviser tilhørte partipressen etter krigen så er det langt på vei aspekter av norsk presses etterkrigshistorie som her legges frem. Boken begynner med et kort overblikk over avisenes stilling under krigen som et bakteppe for den senere utviklingen. Jeg skal ikke skryte på meg at jeg har rukket å lese hele avhandlingen, det har jeg overhodet ikke. Jeg har lest litt her og der i den.

Det jeg har lest er svært interessant. For alle som er opptatt av dagspressens utvikling er dette et verk til stor glede og nytte. Boken synes å være både grundig, innsiktsfull og godt skrevet. Samtidig er det også et verk som omhandler viktige

politiske spørsmål i vår nære fortid. Pressehistoriske skrifter gis ut av pressehistorisk forening – sjekk ut www.pressehistorisk.no - og som jeg har skrevet tidligere: pressehistoriske skrifter har den uimotståelige fordel at de er gratis.

Tiden rundt midten av 1800 tallet var en omskiftelig tid. Europa gikk over fra en håndverksmessig og mer eller mindre føydal produksjonsmåte og over til den industrielle og kapitalistiske produksjonsmåten. De gamle normer og regler ble oppløst, og det eneste som kom til erstatning for disse var tidens løsen – laissez faire – den ekstreme friheten for enkeltmennesket til å drive med sitt, mest mulig uhindret av lover, regler, statsmakt eller andre sammenslutninger. Slik kom det for eksempel til uttrykk for håndverksfagene i Danmark-Norge i året 1800:

Av Niels Edvard Killi

«Det maa staae alle Mestere og Svende af alle Lauge frit for, at indgaae saadanne Contracter med hinanden om de Vilkaar, paa hvilke de første antage de sidste i Tieneste, som de bedst imellem dem selv kunne blive enige om, saavel i Opsigelsestiden, som Lønnen og alle andre Bestemmelser, der imellem dem lovligen kunde finde Sted.

Naar ingen saadan skriftlig Contract er indgaaet, da skal Opsigelse skee for begge Parter med 14 Dages Varsel.

Commissionen skal indkomme med Forslag, hvorledes den Uskik, at Mandagen meget almindeligen af Svendene ikke bruges til Arbeide, men til Sviir, kan hæves, eller i det mindste kan indskrænkes saaledes, at den Svend, som vil arbeide om Mandagen, ikke forhin-

dres af dem, som ikke vil det.»

Kongelig resolusjon fra år 1800 – København
(sitert fra – «Danske Typografers organisations historie» 1894).

Holdningen var at hver arbeider enkeltvis skulle møte arbeidsgiveren, begge som frie mennesker – det svært ulike styrkeforholdet mellom kapitalisten og arbeideren var ikke noe som ble tatt i betraktning. Svaret fra mange arbeidere på dette svært ulike styrkeforholdet var å stifte fagforeninger og politiske foreninger. Vi har tidligere sett på både Thranes Arbeiderforeninger og typografenes første organisasjoner.

Når arbeiderne har sluttet seg sammen i en fagforening for i det minste et stykke på vei å utligne det ulike styrkeforholdet mellom arbeider og kapitalist, var neste skritt å bruke forhandlingsstyrken til å opprette en avtale med arbeidsgiverne om sentrale forhold ved ansettelsen. Avtaler som skulle gjelde alle innen faget.

Vi så i forrige nummer at typografene i Christiania hadde dannet en forening og også at typografene i København hadde gjennomført en streik for å få opprettet en tariffavtale.

Foreningen ble stiftet sent i 1849. Vi må gå ut fra at diskusjon om mål og midler har pågått i 1850. I 1851 får de til noe som er helt unikt for sin tid, de får opprettet en tariffavtale med arbeidsgiverne. Jeg vet ikke om noen eldre tariffavtale i Norden, heller ikke i Nordeuropa. Vi må til England for å finne eldre tariffavtaler. Hvis jeg nå legger til 'for typografene' så følger jeg meg på ganske trygg grunn

– men uansett fag, så står det fast at typografene i Christiania var virkelige pionerer med å opprette tariffavtaler.

Jeg tror typografene i Christiania hadde trukket en viktig lærdom av forsøket på å opprette en tariffavtale i København. Typografene i København hadde tre hovedkrav, arbeidstid, lønn og lærlingeskala. De møtte massiv motstand fra arbeidsgiverne i spørsmålet om lærlingeskala; lønn og arbeidstid kunne arbeidsgiverne nok finne en løsning på.

Lærlingeskala er vel for de fleste som arbeider i fagene i dag et ukjent fenomen. For å regulere tilgangen på faglært arbeidskraft i faget ønsket svennene at det ble fastsatt regler for hvor mange lærlinger en arbeidsgiver kunne ha. Antall lærlinger ble enten satt i forhold til antall svenner eller antall maskiner. Tarifforslaget fra typografene i København i 1848 hadde følgende bestemmelse: Lærlingenes Antal beregnet i Forhold til Presserne: 1-3 Presser 1 Lærling, 4-5 Presser to Lærlinge, 6 Presser tre Lærlinge og derefter en Lærling for hver tredje Presse. En Maskine sattes lig med tre Haandpresser og Lærlingenes Læretid til mindst 4 aar. Om lærlingeskala var et tema i Christiania i 1851 vet vi ikke, men ettersom de faktisk kom frem til en avtale så har det nok ikke vært et sentralt krav. Eller kanskje de innså at det var bedre å få en avtale om det viktigste, lønn og arbeidstid, og heller la lærlingeskala vente.

«I 1851 tar typografene i Christiania det første store og avgjørende skritt for å bygge en fagbevegelse – nemlig å fremme forslag om og få vedtatt noe som man med en viss rett kan kalle en tariff; skriftlig utformede bestemmelser om viktige sider ved lønns- og arbeidsvilkår, godkjent av begge parter på arbeidsplassen. Noen forhandlingsrett hadde foreningen ikke, så kravene måtte fremmes ved at hver typograf stilte seg bak dem ved sitt navn og sin underskrift».

Av en skrivelse fire år senere vet vi at kravet ble fremmet i form av en fremstilling av det gavnlige ved å ha «bestemte Priser paa Arbeidet». Av den samme skrivelse går det også frem at en del av de ønskemål som typografene hadde fremmet var godtatt av principalene, og hadde fått sitt uttrykk i et skriftlig oppsatt dokument.

Dette dokumentet, som vi ikke kjenner, men som etter det som foreligger har

Alene for typografene i vårt land

eksistert, er i realiteten en tariff-overenskomst, selv om den formelt ikke tilfredsstiller de krav som senere og i dag stilles til en slik overenskomst.

Det må være berettiget å betrakte de bestemmelser som fremkom etter typografenes tiltak i 1851 som den første tariff-overenskomst for faget i landets hovedstad, og sansynligvis den første i landet.

Når det gjelder innholdet i dette dokument kan vi bare slutte oss til visse ting ut fra hva vi vet om en ny tariff-aksjon som ble tatt opp fire år senere, i 1855. Arbeidstiden må ha vært fra kl. 6 morgen til kl. 6 om kvelden, med halvannen times middagspause, en kortere pause til frokost og etfasvæl. Ukelønnen var 4 daler (16 kroner) uken. For stykksetterne 9 skilling (27 øre) pr. 1000 n – som det heter i datidens beregningssystem.» (Hegna – OTF 100 år s 28).

Det endelige beviset for at denne avtalen har eksistert, nemlig et eksemplar av selve avtalen, har vi ikke. Derimot så har vi et øyenvitne, O. Bergenn som skriver en artikkel ved foreningens 20 års jubileum. Han skriver om avtalen av 1855 og fortsetter: Dessuten har jeg i sin tid set et udkast til ovennævnte tariff, der var dateret 1851. (Typ. Med. 23de juli 1892).

Det har tydeligvis gått den gode Bergenn hus forbi at det var to avtaler, en i 1851 og en i 1855.

Dette bringer oss til den første tariffrevisjonen i vårt land. I 1855 henvender typografforeningen seg til principalene med følgende skrivelse:

«Til D'Hrr. Bogtrykkere og Bogtrykkeri-Eiere i Christiania!

For nogle Aar tilbage tillod Bogtrykkersvendene i Christiania sig at indgaa med Forestilling til D'Hrr. Principaler om Gavnligheden af bestemte Priser paa Arbeidet. De ærede Herrer imødekom os og rettede deres Aflønninger tildeels efter vort Opgivende til gjensidig Tilfredshed.

Det daglige Brød eller Levnetsmidlerne, Huusleie osv. kræve, som bekjendt, næsten det dobbelte mod før, og med fuld Fortrøstning henstille vi derfor til de ærede Herrer for Fremtiden at inddrømme os et Paalæg paa Arbeidet, som, ihvorvel det, efter Dyrheden af Livsopholdet, ikke kan erstatte os, saa dog noget kan læmpe paa Forholdene.

Idet vi hoslagt tillade os at vedlæg-

ge til hver Bogtrykker og Bogtrykkeri-Eier et Exemplar af den Tarif, som af en Komitee er udarbejdet, og som af os samtlige Underskrevne er vedtaget, nære vi det Haab, at de ærede Principaler i enhver Henseende ville indrømme – naar der tages Hensyn til den nuværende Dyrthed i Forbindelse med Vinterens Nærmelse, der atter kræver forøgede Udgifter – at vi have stillet vore Fordringer til de ærede Herrer efter en saa human og moderat Maalestok som muligt, og forønskes, at Betalingen efter denne Tarif tager sin Begyndelse fra førstkomende 1ste Oktober d. A.

Vi haaber, at det venskabelige Forhold, som har hersket imellem vore Principaler og os, paa ingen Maade skal forstyrres, og undertegne os med Høiagtelse.

Christiania den 6te September 1855.

Ærbødigst

(67 Underskrifter)

(Siteret fra «den typografiske forenings historie 1872 – 1922»).

Før vi ser på innholdet i avtaleutkastet er det viktig å notere seg at dette er et kollektiv som henvender seg til arbeidsgiverne, tariffavtalen som af en Komitee er udarbejdet, og som af os samtlige Underskrevne er vedtaget. Det er ikke et bønneskrift, men et forslag til avtale.

Tarifforslaget inneholder bestemmelser om arbeidstid fra 08 til 20 om vinteren og 07 til 19 om sommeren med 2 timers middagspause. For søndags- og nattarbeide skal betales 50 prosent tillegg og det skal innføres betaling for den tid man venter på arbeid. For dem på fast lønn skal minstelønnen være 4 ½ daler uken, for avisarbeidere som arbeider alle ukens 7 dager skal lønnen være 5 daler i uken. For petit til Cicero inclusive pr. 1000n 10 skilling.

Gamle typografiske tariffavtaler inneholder svært detaljerte bestemmelser, først og fremst om satsberegning. De fleste, om ikke alle, typografene jobbet på det som het beregning, en form for akkordarbeid, som ga ulik betaling for ulike typer arbeid. Jeg skal ikke gå nærmere inn på dette her, men dersom det er et utstrakt ønske blant leserne får vi heller komme tilbake til det ved en senere anledning.

«Forslaget omfattede ogsaa særlige bestemmelser for trykkerne, dette blev i

sin tid fremdraget, men er siden sporløst forsvundet. Det viste sig dog, at paa alle disse krav kunde principalerne ikke gaa med. Saaledes blev arbeidstiden ikke ændret. Man arbeidede paa de fleste trykkerier fremdeles fra kl. 6 morgen til kl. 6 aften med 1 ½ time middag, ½ time frokost og ½ time etfasvæl. Kravet om 4 ½ spd. – 5 daler for avissættere – blev heller ikke efterkommet; ugelønnen var i mange aar 4 daler. Styksættene fik 10 skilling – mod tidligere 9 for 1000 n.»

(A O Øverland Den norske bogtrykkerforening 1884 – 1909).

Om det var en forhandling eller om arbeidsgiverne ensidig reduserte vilkårene i forhold til typografenes krav vet vi ikke. Men en avtale ble det, og den varte frem til 1873, da det på nytt var tid for tariffrevisjon.

«Denne pristariff som typografene efter 8 måneders underhandling endelig fik istand i 1873, var ikke noen synderlig forbedring av tariffen av 1855. Naar undtaes tusenprisen, som i den nye tariff var 1 skilling høiere pr. 1000 n, hjemlet den gamle tariff sætterne snarere flere fordele end den nye. Tariffen av 1873 blev allikevel typografenes rettesnor i 16 aar, indtil den ved lønskampen i 1889 avløstes av en efter alfabetssystemet mere tidsmessig tariff.

Tariffavtalen av 1873 forhandles for første gang frem av foreningen på vegne av alle medlemmene, og det synes som om principalene gjennom å undertegne tariffen godkjenner foreningens forhandlingsrett. («Den typografiske forenings historie 1872 – 1922»).

Det kunne være interessant å følge tariffhistorien videre, til oppgjøret i 1889 der det ender i streik, og der læringskalaen er et av de store stridspunktene, avtalene av 1898, 1901, 1902, 1907 og frem til den landsomfattende avtalen av 1913 og videre frem til oppgjøret i 2010. Men dessverre, verken tiden eller plassen tillater dette nå.

Det kan imidlertid fastslås med sikkerhet at den avtalen som noen få titalls typografer i Christiania fikk istand i 1851 har en sammenhengende historie frem til våre dager.

Niels Edvard Killi, her med
E-boka fra Kindle og en vanlig
bok (om blysats)

E-BOKA KOMMER!

**Nettbokhandelen Amazone
lanserte sitt E-bok konsept for
Europa i høst. Vi har hørt om E-
bok og aktivt papir i årevis, har
det endelig kommet noe som
kan erstatte den trykte boka?**

Av Kjetil Larsen

Amazone er den største nettbokhandelen i verden. De selger litteratur på engelsk, og sender over hele kloden. For noen år siden lanserte de sin E-bok løsning for det amerikanske markedet. Det fungerer slik at du kjøper en E-bok på nettet, og laster denne ned på Amazones lesebrett «Kindle». Hvordan dette virker, og hvordan leseligheten er, se anmeldelse

på side 9, 10 og 11.

Trykte bøker

Hvordan vil dette virke inn på grafisk bransje? Hvis vi ser på den norske grafiske bransjen vil dette i første omgang ikke ha så mye å si. Det meste av bokproduksjonen forsvant ut av Norge med konkursene ved AiT i Trondheim og

Rotranor i Skien.

Hvor mye av boksalget som vil være digitalt framover, er det også mange meninger om. Noe av det vanskeligste å spørre om er som kjent framtida. USA er det landet hvor man har mest erfaring med E-bøker. Det er vanskelig å måle nivået på E-boksalget i USA, fordi det ikke finnes noe eksakt system for dette. Anslagene antyder at man er på vei mot 5 % av det totale boksalget, noen hevder at man er der allerede. Uansett ikke veldig imponerende med tanke på den oppmerksomheten dette har fått i media.

Prismessig vil sannsynligvis heller ikke den digitale boken skille seg veldig ut fra den trykte. Trykking og innbinding utgjør i dag ca. 10 – 15 % av utsalgsprisen på en bok. Resten av prisen er utgifter og påslag som kommer uansett hvordan boken skal publiseres. Og det er heller ikke slik at elektronisk distribusjon er gratis. Hvis et forlag ønsker å distribuere en E-bok gjennom Amazone, skal de ha omkring 70 % av utsalgssummen.

Marked

Geir Berdahl er forlagssjef i Oktober forlag og leder for Norsk Forleggerforening: - Man kan jo stille seg spørsmålet om hvor stort markedet for E-bøker er. Forlagsbransjen opplever ikke en veldig etterspørsel i dag. Jeg tror det å lese bøker på en digital plattform først vil få

stort omfang når lesebrett blir noe mer. Og der er vi ikke enda. Amazone sin måte å selge E-bøker på er et forsøk på monopolisering. Hvis man kjøper en bok av dem kan den bare lastes ned på deres lesebrett, eller deres applikasjon for iPhone. Amazone kan også fjerne boka igjen, uten at du får vite det, sier Berdahl.

I Norge er det snart ferdig utviklet en felles bransjeløsning, også for aktuelle bøker. Norsk Bokdatabase er snart klar med en digital distribusjonskanal for E-bøker (DDS). Det som gjenstår er at forlagene får avtaler med forfatterne om digital distribusjon. Bøkene kommer i formater (PDF/EPUB) som kan lastes ned på nesten hva som helst.

Opphavsrett

Det som blir utfordringa er å unngå det som har skjedd i platebransjen, der cd-salget har stupt og fildeling på nettet gjør at det er lite penger å tjene. Noen tror at leserne har større respekt for forfatterne enn musikkbrukerne har for musikerne, og at man derfor ikke vil få det samme problemet med piratkopiering av bøker.

Gjennom DDS kan man kryptere filene sånn at det må godkjennes hver gang boka skal lastes ned på et nytt sted. Men all erfaring så langt viser at hackerne får tak i det de vil ha. Høy beskyttelse mot kopiering gjør

det også mer tungvint å bruke produktet.

Boktrykkeren

Robert Wright er leder av arbeidsgiverorganisasjonen NHO Grafisk. På spørsmål om hva de som produserer bøker i Norge i dag tenker om E-bøker, svarer han at det ikke er så mange som tror dette kommer til å få et stort omfang de nærmeste åra. – Den trykte boka er lett og bruke, lett å låne bort til andre og relativt billig i innkjøp. En pocketbok koster mellom 99 og 150 kroner. Du trenger hverken riktig programvare eller tilgangskoder for å bruke en bok. Wright viser til at det er flere tunge aktører som ikke har noe tro på lesebrett som noe annet enn et overgangsfenomen i teknologiutviklinga, for eksempel tidligere direktør i Schibsted, Kjell Aamodt.

NHO Grafisk har starta et prosjekt for å vise trykksakenes betydning i ulike sammenhenger. Prosjektet heter «Print Power» og har som mål å vise mediabrukere når og hvordan det trykte ordet fremdeles er det som gir best gjennomslagskraft for å formidle et budskap.

Det er mange og delte meninger om E-bøker. Skepsisen er stor i de etablerte miljøene, mens nye aktører og de som jobber med digitale løsninger til daglig tror at dette blir noe stort. En ting kan vi i hvert fall slå fast: E-boka kommer!

Ansvarlig for siviltrykkoverenskomsten Fellesforbundet, Niels Edvard Killi, anmelder lesebrettet Kindle:

Kodeks er død, leve Kindle?

Her i midten av oktober ble det kjent at nettbokhandelen Amazon skulle lansere det elektroniske lesebrettet Kindle over det meste av verden. Frem til da hadde Kindle kun vært å få kjøpt i USA. Amazon er ikke alene om å levere elektroniske lesebrett, men de har hatt stor suksess med sitt lesebrett, kanskje først og fremst på grunn av måten bokhandel og lesebrett er koblet sammen på.

Jeg stod langt fremme i køen for å kjøpe en Kindle og den ble levert på døren nede på Lilletorget samme dag som Kindle ble lansert. Kindle er ingen billig fornøyelse, uten å ha fått endelig regni tror jeg den kommer på rundt 2 200 kroner – men med både jul og fødselsdag om ikke lenge ble kjøpet godkjent av sjefen i heimen.

Til forskjell fra de fleste, om ikke alle, andre lesebrett baserer Kindle seg på 3G mobilnettet for kommunikasjon mellom lesebrett og bokhandel. Det betyr at man kan kjøpe bøker i Amazon sin bokhandel uten å koble lesebret-

tet til en PC. Boken man kjøper blir trådløst lastet ned til lesebrettet over mobilnettet. Mobilnettkommunikasjonen koster ikke ekstra, og kan nok forklare litt av den stive prisen. Hver Kindle har også sin egen genuine e-post adresse.

Dette gir Amazon et forsprang på konkurrentene så langt. Kindle kan i dag først og fremst brukes til å kjøpe bøker på engelsk. Den kommer da også ferdig oppsatt med ordbok og tilgang til wikipedia. Ordboken er smått fantasitisk, flytt markøren til et ord og så kommer forklaringen opp på bunnen av siden. For alle oss som ikke er verdensmestre i engelsk er dette en svært nyttig funksjon – jeg er alt for lat til å slå opp ord i ordbøker eller på pc når jeg leser, men merker at jeg bruker ordboken ofte på Kindle.

Jeg har forsøkt å kjøpe en bok fra Amazon og det gikk fort og greit og tok et par minutter fra jeg begynte til boken var lastet ned og kredittkortet en drøy hundrelapp lettere. Man kan velge om man bruker Kindle eller en vanlig PC for å handle hos Amazon. Det går også an å bestille leseprøver av bøker – leseprøven

Forts. neste side

er gratis og med et par tastetrykk kan boken kjøpes dersom man skulle ønske det.

Man må ikke kjøpe bok hos Amazon. Det går helt utmerket å legge inn omtrent hva som helst av tekst, men da må teksten som oftest konverteres til et format Kindle kan lese og det er strengt tatt bare to – rene tekstdokumenter og Mobipocket formatet. Andre formater, som PDF, DOC (worddokumenter) etc kan man enten konvertere ved å sende dokumentet til Amazon som konverterer – og leverer enten rett til Kindle, da koster det penger eller til din e-post og da er det gratis. Man kan også skaffe seg gratis programvare for å konvertere selv, det har jeg forsøkt og det gikk ganske greit.

Folk som har behov for å ta med seg større mengder referanselitteratur vil fort kunne finne ut at de har et behov og ønske for en e-bok. Når den i tillegg er på størrelse med en pocketbok, veier noen hundre gram og ikke bruker særlig tid på å starte opp (vi snakker om sekunder) så er vel bildet komplett.

Den grunnleggende forskjellen ligger i skjermteknologien mellom denne typen lesebrett og andre typer maskiner som pc eller mobiltelefon. Lesebrett bruker en skjermteknologi som heter e-ink (eller elektronisk papir) og er en refleksiv skjerm. Det vil si at den fungerer på samme måte som papir, mens andre skjermer er bakgrunnsbelyste.

I motsetning til vanlig papir så har e-papir en plast-overflate, så det kan bli gjenskinn i denne platen. Under de lysforholdene jeg har prøvd lesebrettet har dette ikke vært til stor sjanse.

Skjermen kan gjengi 16 gråtoner og har en bakgrunnsfarge som er grå. Dette gir litt dårlig kontrast og det burde egentlig vært lysere bakgrunn slik at kontrasten hadde blitt bedre.

Skjermen er treg – oppdatering skjer for hele siden, slik at det å bla fra en siden til en annen tar litt tid, men er ikke i og for seg plagsomt. Tregheten merkes derimot godt når man flytter markøren rundt på siden.

Dokumenter er formatert som en sammenhengende tekst og paginering er dermed ikke lenger mulig. I stedet bruker Kindle et posisjonssystem, men det er ganske klønete. Det betyr også at referanser ikke er enkelt.

Dokumenter er satt opp med et markup language som håndterer grunnleggende formatering som hyperlinker, spesialtegn og -bokstaver, bildeposisjonering. Det ser ut

-og når man har lest alle bøkene man hadde med seg, så er det jo bare å laste ned en til

som om all tekst settes i blokk med rett venstre- og høyremarg og det gir mye luft mellom ord. Skriftstørrelsen kan varieres og sidene ser penest ut i de to minste skriftene. Jeg tror ikke typografer vil bli særlig imponert over denne siden av saken.

Nettoformatet for teksten er bredde 7,9 cm og høyde 9,5 cm noe som betyr at formatet er betydelig mindre enn en normal pocketbok. Den minste skriftstørrelsen har jeg målt til 8 pkt og den største 16 pkt. Det er 6 ulike skriftgrader. Med minste skriftgrad får man ca 60 tegn på en linje og 26 linjer på en side, med største skriftgrad får man halvparten.

Skriften som er valgt og som i utgangspunktet ikke kan endres er en egyptienne – dvs en skrift der alle linjer er like tykke og

som har seriffer i omtrent samme tykkelse som skriftlinjene. Det gir god lesbarhet. Ser man på skriften i en luppe ser man at skriften ikke står helt skarpt på arket og man ser det er en skygge i teksten.

Det viktige spørsmålet er hvordan det fungerer å lese på denne typen maskiner. Jeg synes det fungerer greit. Jeg er fremdeles ung nok til å bruke minste skriftgrad og da blir det noenlunde fornuftig utseende på sidene. Stiller jeg skriften på største grad, så blir det ikke mange ord på en side og da er det ikke særlig godt å lese.

Jeg er ikke fornøyd med måten den håndterer dokumenter på, alt havner i en mappe med «bøker». I og med at den har kapasitet til om lag 1500 bøker så blir det helt uoversiktlig.

Man kan søke i tekst. Man kan lage notater i tekst og man kan markere tekst på en enkel måte. Videre kan man kopiere tekst. Det betyr at den kan brukes til litt mer enn ren lesing. Søkefunksjonen kan ta lang tid ettersom prosessoren er treg.

Lesebrettet har knapper for å bla fremover og bakover, gå til meny og til mappen for bøker og de fungerer greit. I tillegg har den en styrepinne for å navigere og den er jeg mindre fornøyd med, den er liten og fiklede. Tastaturet som er et engelsk qwerty tastatur har små og litt klønete taster, men de kan man nok vende seg til. Værre er mangelen på æ, ø og å – andre særbokstaver fra europeiske språk samt mange spesialtegn som for eksempel §. Det legger kraftige begrensninger på bruken av denne delen av boken.

I tillegg til bøker kan man også abonnere på aviser og tidsskrifter samt bruke den til surfing på internett. Denne siste funksjonen fungerer

Forts. neste side

kun i USA foreløpig, med unntak av tilgang til Amazons nettbutikk og Wikipedia.

Skjermteknologien betyr at det kun brukes strøm når man bytter side. Det betyr at den brukes lite strøm og skal kunne brukes ganske lenge før den må lades. Når 3G nettet er slått på er bildet et annet, da bruker den ganske mye strøm. Normal bruksmodus er derfor med mobilnettet slått av.

Brukt som en ren bokleser skal den være ganske miljøvennlig. En undersøkelse foretatt i USA ga som resultat at den elektroniske boken medfører mindre CO2 utslipp enn papirboken ved omlag 23 bøker.

Til Kindle kan det leveres et utvalg av omslag. Det tror jeg er en helt nødvendig tilleggsinvestering ettersom esebrettet er svært utsatt for mekanisk påvirkning. Omslag koster fra rundt 30 dollar og oppover. Jeg kjøpte ikke omslag, så foreløpig bærer jeg den rundt i esken sin og det er ikke særlig hendig.

Kindle er i bunn og grunn en datamaskin – prosessoren er en ARM prosessor og minnet er på 2 Gb, operativsystemet er Linux. Det er ingen kraftig maskin, men det bør være mulig å endre software over tid.

En funksjon som er på forsøksstadiet er høytlesing. En maskingenerert stemme leser opp teksten. Den kan også spille av MP3 filer. Til den bruken er Kindle utstyrt med høytalere og hodetelfonutgang.

Høytlesingen virker. For engelske tekster fungerer det faktisk ganske godt, andre språk støttes foreløpig ikke. Men, dette er kun et spørsmål om utvikling og den dagen Amazon bestemmer seg for å støtte andre språk så er det nok ikke så vanskelig å få det til.

Når jeg skal foreta en totalvurdering av Kindle så skal jeg først fastslå at dette er en teknologi som er tidlig i sin utvikling. Den er langt fra ferdig utviklet. Det er allerede lansert en Kindle DX som har større skjerm, støtter PDF og har wifi (trådløs) net-

tilkobling. Prisen er høyere og den er ennå ikke lansert utenfor USA.

Først og fremst må tastatur og språkstøtte bli bedre dersom dette skal bli et brukbart alternativ for annet en engelsk språk. Oppløsningen på skjermen bør bli en del bedre. Videre bør kontrasten bedres ved at bakgrunnen gjøres lysere. Den første Kindle hadde bare 4 gråtoner og skal etter hva jeg har lest ha bedre lesbarhet enn Kindle 2.

Videre utvikling vil være avhengig av utvikling av skjermteknologien. Farger vil vel komme før eller siden og da åpnes nye bruksmuligheter. Touch screen vil også kunne gjøre den mer brukervennlig.

Og til slutt, spørsmålet i overskriften til denne anmeldelsen; vil dette føre til papirbokens død? Det tror jeg ikke – i hvert fall ikke i et tidsperspektiv vi kan forholde oss til. Noen bøker vil være velegnet for Kindle – dårlig krim og andre romaner. Til reise må den jo være helt fantastisk – og når man har lest alle bøkene man hadde med seg, så er det jo bare å laste ned en til.

Roy Jensrud, produksjonssjef, CappelenDam:

Roy Jensrud er i dag produksjonssjef i CappelenDam, men har bakgrunn i den grafiske bransjen som repromontør ved Lyche i Drammen. Han tror ikke at den trykte boka er død, men det er et spørsmål om hvilke bøker som blir trykt.

– Hva som skjer når neste skolebokreform kommer er det ingen som veit i dag. Det er ikke gitt at det blir trykte bøker det satses på. Det kan bli webbaserte løsninger, former for lesebrett eller mobiltelefon.

På andre områder vil elektroniske løsninger og trykk supplere hverandre: - Se på kart. Flere og flere kjøper GPS, men velger likevel å ha kart ved siden av.

Noen trykksaker egner seg bare på papir; praktbøker og billedbøker for eksempel. - De lesebrettene vi har i dag egner seg best for svart tekst.

Mindre opplag

Jensrud mener det er en framtid for boktrykkeren også i Norge. Opplagene blir lavere med hyppigere opptrykk. Noe som gjør det mer attraktivt å produsere lokalt, særlig i kombinasjon med kortere tidsfrister. - Du kan ikke sammenlikne priser med Kina hvis boken ikke rekker til Norge i tide til lansering.

De produsentene som kan tilby mer en bare ren trykking har en framtid, tror Jensrud.

Bjarne Buset, informasjonssjef i Gyldendal:

Norsk bokbransje har jobba med en E-bok løsningen stund, kan Bjarne Buset i Gyldendal Norsk Forlag fortelle TgM. - Det satses nå på å lansere norske E-bøker i stor skala til våren.

En av utfordringene med å lansere norske E-bøker i konkurranse med særlig engelskspråklige er prisen.

Dyrt på norsk

Nye engelske bøker ser ut til å ville koste 11,99 dollar fra Amazone lasta ned på et Kindle lesebrett. - Det koster jo like mye å utvikle og markedsføre en bok på norsk som på engelsk. Det som gjør det umulig å holde samme pris er at kostnadene for den engelskspråklige boka kan fordeles på flere millioner eksemplarer, mens det er noe færre som leser på norsk. Vi ser jo det på de trykte bøkene i dag. Bøker på engelsk er billigere enn de som er skrevet på norsk.

Boka er ikke død

På tross av lansering av E-bøker tror Buset at den trykte boka overlever. E-boka vil komme som et supplement, men vil nok ta over i enkelte nisjer. Leksikon som trykt bok er allerede historie, og enkelte fagbøker, som for eksempel i jus, trykkes nesten ikke lenger.

I motsetning til Amazone/Kindle, vil ikke en norsk e-bok løsning bindes opp til en teknologi eller plattform.

Bøkene skal distribueres ut i fra den norske bokdatabasen, og ha et filformat som kan brukes overalt, sannsynligvis som PDF eller e-pub.

Norsk bokbransje vil ikke satse på salg av lesebrett, men overlate til leseren å velge det hun eller han finner best.

Et besøk i fagbevegelsens vugge

(-vuggen sto ikke akkurat her...)

Det gjelder å balansere det faglige og det sosiale når man er på kurs. Her fra en pub i York.

Englands fagbevegelse har gått fra å være Europas stolteste og sterkeste, til å ligge med (nesten) knekt rygg. Fagorganiserte må ut å lære om og av hva som skjer i andre deler av verden, skal vi klare å lage en god strategi for framtida. Yorkshireskolen, arrangert av AOF, er et bidrag til dette.

Tekst og foto Kjetil Larsen

Kurset arrangeres hver høst av AOF og varer i to uker, målsetninga er at deltagerne både skal lære mer engelsk og om fagbevegelsen og arbeidslivet i England.

Fagbevegelsens vugge

Det var i England det hele starta. Den industrielle revolusjonen begynte med introduksjon av maskiner i tekstilindustrien og bruk av dampmaskin. Fra 1750 til 1870 gikk England fra å være et bondesamfunn til å bli verdens første industri-land. I kjølevannet av industrien fulgte faglig organisering og de første fagforeningene. De første moderne fagforening-

ene kan dateres tilbake til 1815 i industribyer i Nord-England som Manchester og Leeds. Fram til slutten av 1970-tallet var den engelske fagbevegelsen regnet som den sterkeste i verden. De dominerende politikken gjennom Labour (sosialdemokratene), og arbeidsplassene gjennom sin kollektive styrke.

I dag

Men 70-tallet er som kjent mer enn 30 år siden. I 1979 kom den borgelige regjeringa med den notorisk fagforeningsfiendtlige Maggi Thatcher i spissen. Lovene som fagforeningene kunne støtte seg på blei fjerna, og nye fagforeningsfiendtlige lover blei innført. Det var massive og lange streikekamper blant annet i gruveindustrien. Fagbevegelsen tapte kampen, og har vel fortsatt og tape fram til i dag. Nå er ca. 26 % av den totale arbeidsstyrken i England fagorganisert. Ca. 50 % av dem som jobber i offentlig sektor er organisert. Verre er det i privat sektor der nå bare 16 % av de som jobber er med i en fagforening. Det sier seg selv at da er man nede på et så lavt nivå at man mister innflytelse i arbeidslivet, så vel som samfunnsaktør.

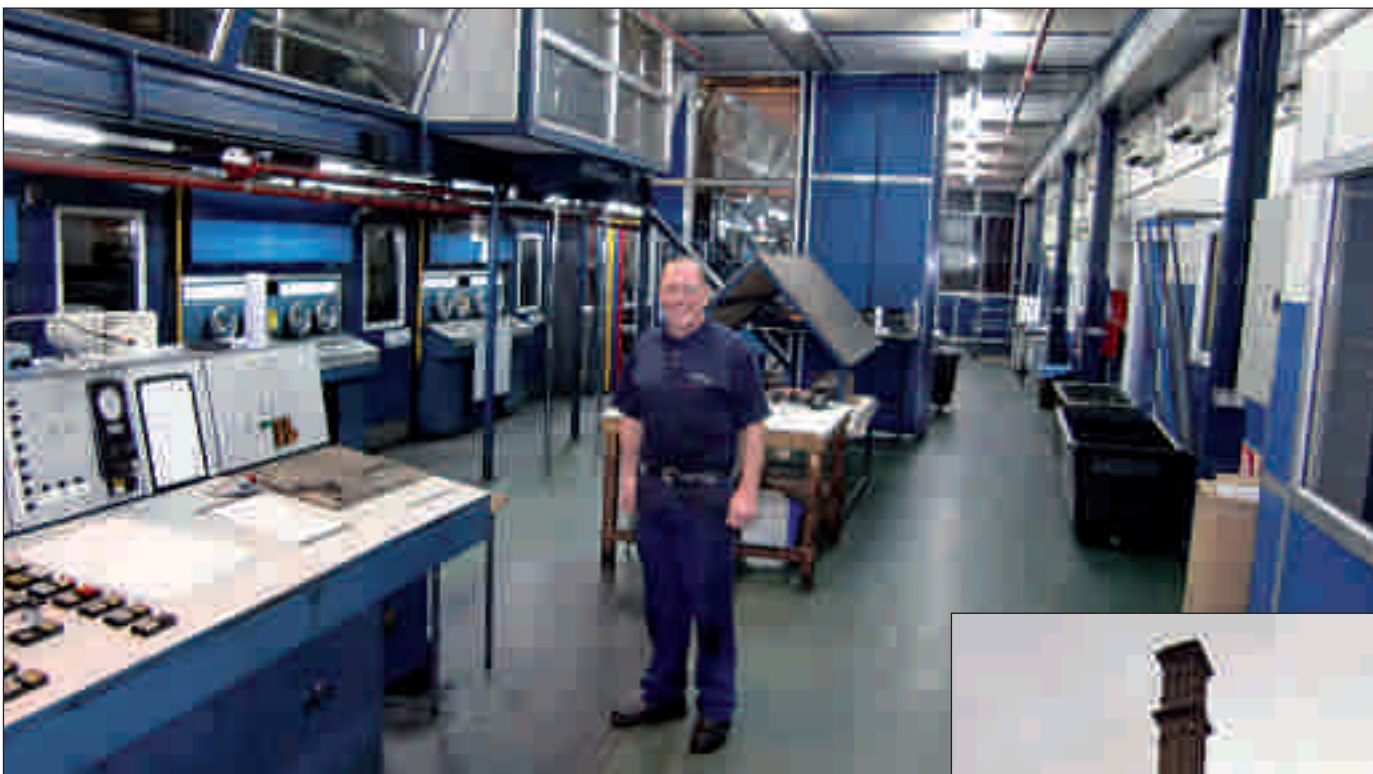
Noen av de verste lovene vedtatt un-

der Thatcher-regimet blei reversert når Tony Blair kom til makta for Labour i 1997, men fremdeles er det mye igjen.

50 Kr timen

Et stillingsvern, slik vi kjenner det, eksisterer ikke i England. Hvis sjefen synes du er mye sjuk, eller at du ikke jobber fort nok kan du få sparken. Og arbeidsløshetsstrygda er lav. Reglene for arbeidstid er dårlige, og folk kan pålegges å jobbe opptil 48 timer i uka. I England er det en nasjonal minstelønn. Den er på 5,80 Pund i timen det vil si ca. 50,- Nkr med dagens kurser. Når denne minste lønna blei innført var det 4 millioner briter som gikk opp i lønn!

I offentlig sektor er de også under et sterkt press. Et eksempel på hvordan lovgivning som skulle være til fordel for de ansatte blir vendt mot dem er «like-lønns»-saken fra Leeds. Leeds kommune vil sette lønna til renovasjonsarbeiderne ned. Argumentet for å gjøre det er likelønn; de skal ned på samme lønn som de dårligst betalte kvinnedominert yrkene i kommunen. Renovasjonsarbeiderne er nå i streik! Og sånn kunne vi fortsette å ramse opp begrederligheter om Engelsk arbeidsliv.

Sannelig fant vi ikke et trykkeri og! Her fra trykkeriet til Lokalavisa The Telegraph & Argus i Bradford, som kjører på en 28 år gammel Goss.

► T.h: Den høyeste pipa i Bradford. Nedlagt tekstilfabrikk som skal bli luksus-boliger, godt beskytta fra de arbeidsløse med høye gjerder og sikkerhetsvakter.

Lyspunkter

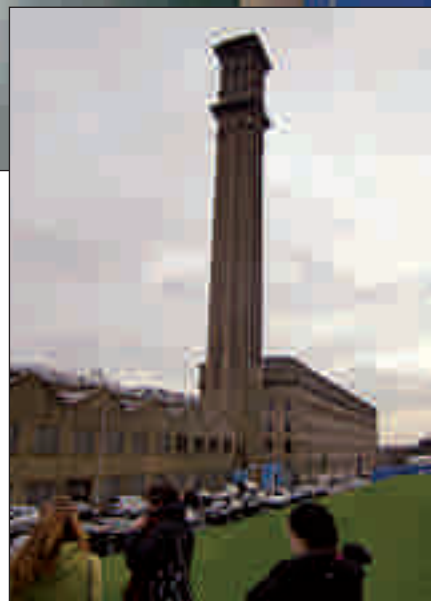
Det finnes noen lyspunkter også. I enkelte bedrifter og konsern er organisasjonsprosenten høy og klubbene oppe og går. Nestlè-konsernet er et eksempel på dette. På tross av ledelsens ønske om å få de enkelte fabrikkene de eier til å konkurrere seg i mellom om oppdrag, har de ansatte (også på Europeisk nivå) klart å stå imot. De har nektet å ta jobber fra hverandre, og la dårlige arbeidsforhold være et konkurransefortrinn.

Forbundet Unite the Union (vårt søsterforbund i England) har starta et nytt

internasjonalt forbund sammen med United Steelworkers i USA og Canada. Dette forbundet har forhandlingsrett i alle tre land. Kanskje dette er veien å gå for å ta opp kampen mot multinasjonale konsern?

Mye og miste

En tur til England lærer oss i hvert fall at vi fremdeles har mye å kjempe for og forsvare i Norge. Erfaringene derfra viser også at hvis man mister rettigheter og gode ordninger, er det en veldig lang kamp for å vinne dem tilbake.

FAKTA OM:

YORKSHIRESKOLEN:

- Arrangeres hver høst av AOF Norge (se kurskatalog på nettet)
- Medlemmer av alle LO-forbund kan søke
- Søknaden sendes til forninga, som innstiller til Fellesforbundet
- Kurset varer i to uker
- En uke i York med språkundervisning
- En uke i Bradford med prosjektarbeid
- Kurset er gratis for medlemmer av Fellesforbundet
- ANBEFALES!

Mona Olufsen, FO og Marianne Svingen, FLT i ivrig prosjektarbeid.

Politisk verksted

Bransjekonferansen for Grafisk er det årlige samlingspunktet for vår bransje. Her møter de viktigste tillitsvalgte for grafisk bransje fra hele landet for å diskutere bransjen og utviklinga av overenskomstene våre. Dette er ikke et arrangement du melder deg på – du blir invitert!

Av Kjetil Larsen

Arrangementet gikk av stabelen på Thorbjørnrud konferansesenter 24.- 25. september. Fellesforbundets nestleder, Anders Skatkjær (tidligere leder av Norsk Grafisk Forbund) innledet om forbundets fire satsningsområder i 2010, i tillegg til rekruttering.

Arbeid

Forbundet vil jobbe mot arbeidsløshet og for å fremme forståelsen av verdiskapingens rolle som grunnlag for sysselsetting og samfunnsutvikling. Fellesforbundet vil følge opp sine forslag til tiltak i statsbudsjettet og overfor regjeringen. For grafisk sektor er dette viktig, den er en veldig konjunkturutsatt bransje særlig de som lever annonser og reklame. Fellesforbundet vil også jobbe for økt produksjonsstøtte til avisene.

Tariffavtalens betydning

Det er tariffavtalene som danner grunnlaget for medlemmenes lønns- og arbeidsforhold, og er den viktigste grunnen til å være fagorganisert. Derfor vil

Fellesforbundet satse spesielt på små- og mellomstore bedrifter, og skolering av tillitsvalgte på disse. Fellesforbundet vil også ha ekstra fokus på rekruttering av lærlinger og unge arbeidere.

HMS

Her vil Fellesforbundet jobbe for å styrke verneombudenes status på bedriftene. Vernearbeidet blir stadig viktigere når det i dårlige tider blir et større arbeidspress på hver enkelt ansatt. Det er også viktig med et godt og sikkert arbeidsmiljø når man ønsker at flere skal stå lenger i stilling. Satsningen «Kickstarter» med konferansen «Arbeidsmiljø i det 21. århundre» 3. -5. februar. Forbundet vil også følge nøye opp regjeringas gjennomgang av arbeidsmiljøloven.

Arbeid mot useriøsitet

Forbundet og avdelingene vil fortsette å intensivere arbeidet mot sosial dumping gjennom å organisere folk og opprette tariffavtaler der de ikke finns i dag. Arbeide mot midlertidige ansettelser og useriøs innleie av arbeidskraft. Innleie og ekstrem bruk av vikarer istedenfor fast ansettelse er et økende problem også innenfor grafisk bransje.

Rekruttering

Niels E. Killi, sekretær i Fellesforbundet med ansvar for overenskomstene for Trykkerier og førtrykk, kartonasje, bokbind og serigrafi, fokuserte på rekruttering innen sivilområdet i sin innledning.

Han pekte på at bransjen hadde gått fra å bestå av en god del større bedrif-

ter med høy organisasjonsgrad som satt standarden, til å i hovedsak bestå av mindre bedrifter hvor mulighetene for faglig arbeid er dårligere og det er flere uorganiserte arbeidere. Nettverk av tillitsvalgte på småbedrifter og skoleringstiltak som er tilpassa en hverdag hvor det er vanskelig å komme seg bort i arbeidstida, er noen av de tankene Killi kastet ut. Han trakk også fram den amerikanske «Organizer»- modellen som et annet eksempel. Her ansetter foreningene folk som utelukkende har til oppgave å være ute på bedriftene å verve og sette i gang faglig aktivitet.

Likelønn

Trude Tinnlund Johansen innledet om likelønn i grafisk bransje, og hvordan man har brukt lønnsstatistikken for å avdekke systematisk underbetaling av kvinner. Mang har nok trodd at vi hadde tilnærma full likelønn innen de grafiske fag, men det viser seg å være feil. Det som gjør at menn er bedre betalt enn kvinner, også på samme arbeidsplass, er at menn ofte får små tillegg (maskinfører, hovedoperatør og lignende) som gir utslag på lønn.

Tariffoppgjør

Knut Øygard, forbundssekretær i Fellesforbundet holdt innlegg om hva vi kunne forvente oss i av tariffoppgjøret i 2010.

I tillegg til disse sakene blei det, som alltid ellers når grafikere møtes, diskutert aktuelle saker i bransjen både under og etter dagsorden!

Anders Skatkjær, Fellesforbundets nestleder var innleder.

Trude Tinnlund Johansen, leder FF avd. 851 i Grafisk Østfold.

Knut Øygard, forbundssekretær i Fellesforbundet.

HØSTMØTE I UNGDOMSGRUPPA

Ungdomsgruppa i OGF har arrangert informasjonsmøte for nye og gamle medlemmer, med påfølgende høstfest. Det var bedre oppmøte enn på lenge. Møtet var åpent også for folk som ikke var medlemmer, og møtet resulterte i tre nye unge medlemmer i Foreninga. Ungdomsgruppa vil ha flere aktiviteter utover våren, så hold øynene oppe!

DAGBLAD TRYKK

På Dagblad Trykk forsetter nedbemanningen. Ledelsen mener at antall ansatte skal ned til under 60 årsverk i løpet av året. Det er en nedgang på bortimot 40 i løpet av kort tid. Årsverka skal tas fra både trykk og pakkeri.

Samtidig har Berner-gruppen (som eier Dagbladet og Dagblad Trykk) planer om å skille ut halvparten av tomta på Lørenskog og utvikle den til industriformål. Sannsynligvis ikke grafisk industri(!)

NYE OVERENSKOMSTER

OGF har oppnådd overenskomst med to nye bedrifter etter sommeren; In trykk og kopi a/s og Netprint Oslo a/s. Dette er to mindre bedrifter innen digitaltrykk. TgM ønsker de nye medlemmene der hjertelig velkomne til Foreninga.

VG

Nedbemanningen i VG ser heller ikke ut til å ta slutt. På tross av at avisa ligger flere hundre millioner foran sine egne langtidsprognoser, og ligger an til et overskudd på mer enn 200 millioner for 2009, ønsker bedriften å kvitte seg med flere medarbeidere. Nedbemanningsprosessen så langt har innfridd ledelsens mål på antallet man ville skulle si ja til sluttpakke, men det er ingen grafikere blant dem. Dette plager ledelsen som har sagt at 14 av medlemmene i Grafisk klubb må gå. Det er gitt en ny og utvida frist for de grafisk ansatte om å søke på sluttpakker.

FAKTA OM:

Sysselsettingssituasjonen i foreninga. (Tallene må leses med forbehold om feilrapportering og en viss treghet i systemet)

	Kvinner	Menn
J - Permisjon:		
5		1
E - Elev:		
10		4
L - Ledig uten trygd:		
11		29
S - Studentmedlem:		
18		9
F - Fritatt (arbeidsledige o. a)*):		
268		568
H - Yrkesaktiv (hovedmedlem):		
274		951
A - Rehabilitering:		
3		41
M - Militærtjeneste:		
0		2
X - Pensjonert uten rett til fritak:		
10		22
Æ - Æresmedlem**):		
105		664
P - Permittert:		
4		8
W - RTV-trekk:		
4		10
C - Lærekontrakt med lønn:		
5		3
T - Arbeidsledig med trygd:		
25		31
Sum:	752	2343

Totalt antall medlemmer 3095

*) I denne posten ligger alle som bare betaler kontingent til forbundet (minstekontingent), arbeidsledige, trygdede og lignende.

**) Æresmedlemmer er folk som har betalt kontingent til forbundet i 45 år. De får da fullt kontingentfritak, uansett om de er yrkesaktive eller ikke

NAPER INFORMASJONSINDUSTRI

- Naper ikke konkurs. Det var rot i administrasjonen, og ikke insolvens som førte til at bedriften ikke hadde betalt regninger. – Vi sliter som alle andre i disse dager og har 3 personer permittert, fordi vi har gått ned fra 4 til 3 skift. Men konkurs er vi ikke, kan klubblleder Ingolf Sigurdsson fortelle.

*TgM
ønsker
sine
lesere
en
riktig
god jul
og ett
godt
nytt år.*

ARK-TRYK

En solskinnshistorie i høstmørket. Men som også handler om jula. I tillegg til mye annet, er det julekort som er «greia» i disse dager. Ikke overraskende.

Av: Per Christian Johansen

Foto: Finn Jensen

Høsten er sparka i gang og Vålerenga fotball har starta med det de skulle ha gjort for lenge siden: Spille fotball og vinne kamper, i hvert fall innimellom. – Samtidig som Soria Moria 2 har langtidsparkert i regjering, og avisene har spekulert ferdig og avskoga halve Buskerud i jakten på hvem som blir statsråd for hva, eller hva som trenger hvem. Om det ikke kommer noen helt nye koster – da. For koster er det nok av, de oppfører seg som løvetann om sommeren. Men hvor kommer de fra alle sammen, i hvert fall ikke Oslo øst, drodler fotograf og undertegnede. Idet vi møtes for å ta turen ut av byen for å besøke et mindre trykkeri rett syd for Oslo.

Hvor vi finner to bikkjer og en gjeng med sympatiske mennesker. I tillegg til en samling jern og teknologi som setter dem i stand til å produsere et lunsjbord av grafiske retter tilpasset den mest kresne, for å bruke et edruelig reklamespråk. Eller som bedriften selv forteller om da de fikk et tilsynelatende umulig oppdrag av en kunde:

- Oppdraget var å dekorere en kake med logoen til SAS og Aftenposten. Tidsfristen var to timer, og dette var selvfølgelig ikke hverdagskost.

– *Hvordan løse oppdraget?*

– Silketrykk og konditorfarge var løsningen. Malen ble lagt på kaka og fargene strøket ut, og dermed var logoen overført til kaka. Som er en historie bedriften forteller nærmere om på sin hjemmeside.

Familiebedrift med to ansatte

Eller som typograf Tom A. Kolberg forteller: - Vi fikser det meste. Får vi ikke gjort det selv, hjelper vi kunden til å finne en riktig løsning.

I tillegg til eierne Arnljot og Ann Kristin Kristiansen, henholdsvis far og

Fra venstre eierne Arnljot og Ann Kristin Kristiansen, typograf Tom A Kolberg og trykker

datter, er Tom en av to ansatte:

– Jeg er altnuligmann pluss det å være typograf, men jeg kjører ikke trykkmaskinen. Der bestemmer trykker Siv Gudvangen Gilberg. Som dere skal få møte senere. For her må alle bidra på flere områder. Sånn er det bare i en liten bedrift. Jeg har vært her siden 2005 og trives veldig bra. Bor i nærområdet og bruker bena til og fra jobb, forteller Tom som er en sprek kar som også er i stand til å ta

seg en treningstur på en mil eller to. Når han ikke henter barnebarn i barnehagen.

Og det å jobbe med eieren syns han har flere fordeler enn bakdel: – Vi har en god tone og mulighet til å lage fleksible løsninger. Trenger jeg å ta en tur ut i arbeidstiden, ordner det seg.

Julekort i mange varianter

Bedriften produserer kalendere, visittkort, gjennomslag, nummerering, bre-

KK AS

Liv Gudvangen Gilberg.

vark og konvolutter med logoer, blant annet. Men nå er det julekort som er «greia». Hele høsten, men planleggingen starter tidlig om våren. Da gjelder det å finne fram til motivene som selger:

– Vi har vel over 200 motiver. Som spenner fra tradisjonelle julekort laget av nissekunstner Kjell E. Midthun, som viderefører arven fra de store gutta Th. Kittelsen, Nils Bergslien og Kjell Aukrust. Til naturfotografier med vinterstemning,

Trykker Liv Gudvangen Gilberg passer på at nissen får riktig rødfarge.

Designer Ann Kristin Kristiansen har laget noen av motivene selv.

forteller designer Ann Kristin Kristiansen. I tillegg har hun laget flere av motivene selv:

– Når kundene kjøper kort fra noen av seriene våres, går en del av beløpet uavkortet som støtte til Radiumhospitalet, såkalte kreftkort. Kortene kan bestilles på telefon eller over nettet, forteller Ann Kristin

set. For ofte opplagene nede i 150 eks. Men denne jobben kjører jeg i offset, en tofarget kalenderjobb.

Men ingenting «kommer av seg sjæl»

Og da er Liv Gudvangen Gilberg god å ha. Trykker av fag og skodd med en Speedmaster firefarger behersker hun de meste krevende føreforhold. Enda har hun ikke vært her så lenge, men åpenbart lenge nok - Det varierer om vi bruker digitaltrykk eller speedmasteren. Mange opplag er så små at det ikke lønner seg å kjøre i off-

A-pressa – hva skjer?

Det stormer rundt A-pressa og Nr.1 trykk. Det som opprinnelig var en sammenslutning av arbeideraviser i hele landet har blitt et kommersielt konsern, med strenge krav til rasjonell drift og avkastning. Lo eier fremdeles en stor aksjepost i selskapet. Her kommer en oppsummering av hva som skjer når konsernet møter dårlige tider.

Av Kjetil Larsen og Christian Bøhm

Som et bakteppe kan man dra fram beretninga om hvordan lederne i A-pressa konsernet beriket seg selv gjennom handel med aksjer i bedriften. For noen år tilbake fikk de ansatte i A-pressa konsernet tilbud om å kjøpe aksjer i eget selskap gjennom AnsattInvest. I prospektet ble det advart om at dette kunne være en usikker investering, og at det ikke var noen garantier for at man kunne få solgt aksjen bla fordi den bare kunne selges til ansatte i A-pressa. Det førte til at det bare var ca 30 personer, av 2400 ansatte, som valgte å kjøpe. 80 % av aksjene som ble solgt, gikk til ledelsen i konsernet. Tidligere konsernsjef Alf Hildrum og hans samboer Anne Settsås satt aleine på 45,4 % av aksjene. Når Hildrum skulle slutte i A-pressen for å bli sjef i TV2, endret man plutselig reglene og aksjene kunne plutselig omsettes på det frie marked. Resultatet for Hildrum var en fortjeneste på over 20 mill., for konserndirektør Even Nordstrøm omkring 7 mill. Sånn har sjefene i A-pressen det. Lo eier en stor aksjepost i A-pressen.

Sentralisert annonseproduksjon

For å få en effektiv annonseproduksjon, og for å møte et synkende marked innen avisannonsering har A-pressa planer om å legge all annonseproduksjon til to sentra. Et på Lillestrøm og et i Harstad. Dette er dramatisk for alle dem som driver med annonseproduksjon i alle A-pressas lokalaviser over hele landet. Det er også dramatisk for den grafiske kapasiteten i småavisene. Her er det folk som kanskje driver litt med deskarbeid og litt med annonser, også kan man spille på hverandre ved ferie og sykdom. Uten lokal produksjon av annonser kan det bli store utfordringer i produksjonen. Det er stor vrede ute på arbeidsplassene etter at disse planene blei kjent. Grafisk Midt-Norge er blant

Fra fanemarkering mot nedleggelse av trykkeriet til Arbeidets Rett på Røros. I forgrunnen Erling Weydal, leder av Grafisk Fagforening Midt-Norge.

dem som har ført an i kampen mot sentralisering. Lo eier en stor aksjepost i A-pressen

Trykkeriene

Få, store og effektive trykkerier er det A-pressen vil ha. Derfor har man lenge jobba for å få et samarbeid med Edda-konsernet på trykkerisida. Tanken var å etablere et felles trykkeriselskap for begge konsern, også trykke produktene der det var mest hensiktsmessig. I midt-Norge er dette mer eller mindre en realitet allerede. Der er de fleste småtrykkeriene er lagt ned og erstatta av en lokalavisfabrikk på Orkanger.

I Bergen er BA sitt trykkeri lagt ned, eiendommen solgt, og avisa trykkes på BT sitt trykkeri. Kun to av de ansatte fikk ansettelse i BT-trykk.

Det neste trykkeriet som var i faresonen var Nr 1 trykk i Larvik som bla. trykker Østlandsposten og Telemarksavisa. Her var planen at A-pressas aviser på vestsiden av Oslofjorden skulle gå til Edda Trykk i Stokke, og Edda sine aviser på den andre siden av fjorden skulle gå til Nr 1 Trykk på Lillestrøm. Lo eier en stor aksjepost i A-pressen.

Fortsatt drift i Larvik

I midten av november blei det kjent at Edda og A-pressa ikke blei enige om en eierstruktur i det nye trykkeriselskapet, og planen lagt død. Dette redder trykkeriet i Larvik! De to mediekonsernene vil

allikevel fortsette samarbeidet på store reklameproduksjoner.

I innlandet er det nye trykkeriet som var planlagt på Biri lagt på is, i hvert fall fram til 2012. Hva det får å si for Edda-trykkeriet på Elverum (Østlendingen) og A-pressa sine trykkerier i distriktet er det for tidlig å si noe om.

På Røros har de ansatte i trykkeriet til Arbeidets Rett kjempa mot nedleggelse. Det har vært mobilisert bredt i fagbevegelsen, og vært stort engasjement for å opprettholde drifta på trykkeriet. Men den 13.(!) november var nedleggelsen et faktum. Trykkeriet på Røros legges ned i mars 2010.

Bør LO eie en stor aksjepost i dette konsernet?

**Neste
nummer av
TgM kommer i
posten
uke 11, 2010.**

Rødgrønn regjering – hva nå?

Valget er over og landet har igjen fått en rødgrønn regjering. Og takk for det.

Til tross for de elendighetsbeskrivelsen fra de borgelige under valgkampen er Norge igjen blitt kåret til «verdens beste» land å leve i.

Så kanskje en mer edruelig og saklig valgkamp med mindre overbud, spesielt fra FRP hadde vært å foretrekke.

Et hjertesukk i den forbindelse, hvorfor stemmer så mange organiserte på et parti som har som mål å rasere en rekke viktige og sentrale bestemmelser i vårt lov og avtaleverk?

Svar meg den som kan.

Det må ikke herske tvil om at det ligger en rekke utfordringer foran regjeringen de kommende fire år.

Økte trygdeutgifter, økt innvandring og integrering, sykefravær, flere pensjonister og uføre for å nevne noe.

Allerede nå har finansministeren tatt til orde for at det brukes for mye oljepenger. Norges Bank har satt opp renta for å stramme inn på pengebruken for derigjennom å minske bruk av oljepenger, og dermed dempe veksten i økonomien og komme i takt med den såkalte handlingsreglen.

Men økt rente kan fort bli et tveegget sverd. Ikke bare fører det til at norske husstander får det trangere økonomisk, men kan også føre til at den norske krona blir mer verdt i forhold til andre lands valuta, og skape vanskelige forhold for vår eksport industri.

En stor annen utfordring i forbindelse med å nå handlingsreglen, er hvordan vi med mindre bruk av penger fra oljefondet skal kunne opprettholde velferden, på dagens nivå, eller øke den i framtiden.

Men hva bør vi kunne forvente oss fra den nyvalgte regjeringen?

Først og fremst at regjeringen vil stå som en garantist for våre faglige rettigheter.

Det betyr ingen negative endringer verken i Arbeidstvistlov eller i Lov om Arbeidsmiljø.

Høyresiden har igjen tatt til ordet for å endre sykelønnsordningen ved å innføre karensdager eller ved redusert sykelønn (for eksempel 80%), for med dette å redusere sykefraværet og de offentliges utgiftene. Dette betyr at man «skattlegger» sykdom og tilfører de som er syke ytterligere vanskeligheter i tillegg til det å være syk.

Dette kan vi ikke akseptere og jeg forventer at regjeringen vil gå inn for å opprettholde IA- avtalen og at sykelønnsordningen forsetter som i dag.

Fortsatt kamp mot økt arbeidsledighet anser jeg som en selvfølge at regjeringen vil fortsette å ha som en høyt prioritert oppgave.

I Soria Moria 2 sier regjeringen bl.a. at den vil styrke innsatsen mot ufrivillig deltid og arbeide for retten til heltid og eventuelt vurdere lovendringer for å få dette til.

Lovfestet rett til heltidsstillinger bør derfor innføres snarest. Det er altfor mange som ønsker seg heltidsstilling som blir tvunget til å godta diverse stillingsbrøker, spesielt gjelder dette innenfor det offentlige.

Hva kan vi forvente?

Videre må vi nå kunne forvente at regjeringen virkelig satser på fornybar energi.

Hittil har den påståtte satsingen bare ført til prat og lite konkrete prosjekter.

En satsing på dette området vil ikke bare være positiv for miljø og gi ren energi og redusere av CO2 utslipp. Men det vil også skape arbeidsplasser og økt sysselsetting, så dette vil være en vinn vinn situasjon.

Hvorfor arbeidet med å få i gang fornybar energi ikke er kommet lenger er ikke godt å forstå.

Nei nå må det virkelig handling til eller så mister regjeringen all troverdighet på dette området.

Forslaget i statsbudsjettet om økt avgift på biodiesel regner jeg med er et stort arbeidsuhell og at den blir fjernet ved første anledning.

Jeg er noe usikker på om regjeringen har politisk vilje til å bevare dagens uførepensjon.

LO-kongressen stilte bl.a. krav at fremtidens uførepensjonister skal skjermes fra levealdersjusteringen, at uførepensjonister fortsatt skal skattes som pensjonister.

Uførepensjonsutvalget har i sin innstilling foreslått tiltak som er i strid med LO-kongressens krav.

Hvis regjeringen velger å følge uførepensjonsutvalget og innfører de endringene som utvalget foreslår vil det på sikt føre til at uførepensjonister vil få dårligere levevilkår enn i dag.. Slike endringer vil bidra til å forsterke det klasse-skille mellom friske og uførepensjonister som allerede er der i dag.

Dette kan ikke en rødgrønn regjering være bekjent av.

Jeg er også i tvil om regjeringen greier å oppfylle lovnadene om skole- helse- og eldre omsorg. Dette er områder som vil kreve betydelig økonomisk innsats og vil stå i kontrast til den innstramningen som finansministeren har varslet.

For øvrig er jeg skuffet over at regjeringen viderefører kontantstøtten da den ikke virker sånn den skulle, men tvert imot hindrer integrering av innvandrerkvinner og norskopplæring av barn.

Dette er kort noe av det jeg mener å kunne forvente etter dette valget og ellers er jeg sikker på at valgkampen om fire år igjen vil dreie seg om skatt, eldre omsorg, helse spørsmål, miljø, kollektivtransport, veier m.m.

Vel den som lever får se som det heter det - så vi får leve i håpet.

Roger Andersen

OGF's solidaritetsprosjekt

Da Tone Granberg Løvlien via spaltene til Magasinet stod fram og ba om støtte til OGF sitt nye prosjekt i Palestina, følte vi i Vestnorsk Grafiske Fagforening at dette var et prosjekt vi så absolutt måtte bidra til.

I det grafiske miljøet er det godt kjent at OGF gjennom svært mange år har opparbeidet seg stolte tradisjoner med sitt solidaritetsarbeid overfor Palestina. Ja vi her vestpå kan vel sågar innrømme at vi har latt oss inspirere av dette arbeidet. Derfor har også vi i VNGF gjennom mange år nå bidratt til ulike prosjekter i Palestina.

Vi mener det er utrolig viktig at fagbevegelsen engasjerer seg i solidaritetsarbeid fordi vi vet at dette er med på å bevisstgjøre medlemmene på hvilken utrolig urett som bl.a. i dette tilfellet gjøres mot det Palestinske folket.

Vi har også i likhet med OGF startet vårt eget prosjekt. Sammen med Palestina-komiteen i Bergen er vi i startgruppen med et helseprosjekt hvor målgruppen er barn og ungdom. Vi mener at vi ved å ha vårt eget prosjekt også klarer å bevisstgjøre oss selv og medlemmene på en mye mere kraftfull måte.

Vårt prosjekt er ikke klart for presentasjon ennå, men her kan vi kanskje håpe på å komme tilbake i disse spalter for en nærmere presentasjon senere!

Nå var det imidlertid OGF sitt prosjekt med hjelp til oppbygging av et Palestinsk Grafisk Forbund vi skulle bidra til, noe vi gjorde ved at styret i VNGF bevilget kr. 10.000,- til dette arbeidet.

Vi i Vestnorsk Grafiske Fagforening vil på lik linje med dere i OGF selv sagt også oppfordre klubber og foreninger til å bidra ved å bevilge til dette prosjektet.

Vi ønsker dere lykke til videre med

arbeidet og er sikre på at når dere har en «ildsjel» som Tone til å drive prosjektet fremover – så kommer dette til å gå meget bra!

Med solidarisk hilsen for VNGF
Atle Wedaa nestleder

Klubber og medlemmer:

Gi penger til OGFs palestinasprosjekt!

Palestinaprojektet til OGF til støtte for det Palestinske grafiske forbundet er nå i full gang. Prosjektet er behørig presentert her i bladet tidligere, men kort handler det om å hjelpe forbundet med å bygge seg opp til å bli en slagkraftig organisasjon og å jobbe med HMS og opplæring. Pengene blir kanalisert via norsk LO, som også følger opp at pengene blir brukt i til prosjektets formål.

Nå er det viktig at klubber og enkeltmedlemmer gir prosjektet det løftet det fortjener! Bevilg penger fra årsmøter og klubbstyrrer, vis at den internasjonale solidariteten

fortsatt står sterkt i OGF. TgM vil følge opp med reportasjer om hvilke resultater som oppnås gjennom midlene fra dette prosjektet. Hittil har vi mottatt bevilgninger fra Dagbladets Grafiske Klubb og Vestnorsk grafiske Fagforening, i tillegg til Grafisk Solidaritetsfond og OGFs egne bevilgninger. Under forteller Atle Wedaa fra Vestnorsk hvorfor de bevilga penger til prosjektet.

Bevilgede penger settes inn på OGFs kontonummer:
9001 14 37663.

Husk å merke innskuddet «palestinaprojektet» og hvem som er avsender.

**Vi ønsker våre lesere en
riktig god jul
og ett godt nytt år!**

Fullstendig utgitt ved utgitt 2009
Oslo Grafiske Fagforening

Tillit og økt innflytelse er veien til redusert sykefravær

Her er løsningen, Jens

Hva er veien å gå for å få mindre sykefravær?

Jens Stoltenberg reiste midt i november en ny debatt om sykelønnsordninga.

Statsministeren skrev på sin blogg at: «Vi må se på de tiltak som er gjort i Norge og i andre land som har vist seg å ha effekt, og vurdere om de også skal iverksettes her». Statsministeren viser spesielt til Sverige: «I Sverige har de lyktes med å redusere sykefraværet».

Så hva er de svenske erfaringene? Den borgerlige regjeringen i Sverige har gått et stykke langs den mistilliten vei som Høyre anbefaler i Norge. Det svenske NAV (Försäkringskassan) kan nå tvinge alvorlig syke mennesker ut i lønnsarbeid selv om legen insisterer på at de må hvile.

«Kreftsyke Carin må jobbe deltid,» forteller en svensk avisoverskrift fra 12. november. Pasienten har vært igjen om en tøff brystkreft, og jobbet i samråd med legen halvtid som videregående lærer i Stockholm. Så slo det svenske NAV til og fjernet hele sykelønnen hennes. Hun tvinges til fulltid, og har blitt dårligere. Saksbehandleren mente læreren bare kunne ta seg en lettere jobb, som billettselger på T-banen, for eksempel. «När man är trött och sjuk känns det jättehårt att bli behandlad på det här sättet. Nu blir det i stället att man kör sig själv i botten totalt,» forteller Carin selv.

Det svenske NAV anser nå legers sykemelding «kun som en anbefaling», og forbeholder seg retten til å omplassere den syke til en hvilken som helst jobb i svensk arbeidsliv. Neste år ligger det an til at det svenske NAV vil kaste 55.000 sykemeldte ut av sykelønnsordningen.

Dette er ikke veien å gå for en sosialdemokratisk statsminister. Så hvor finnes løsningene? Manifest Analyse, som OGF støtter opp om, har sett på fire norske virksomheter som har lyktes med å få ned sykefraværet: Et elektrofirma, et hotell og to kommuner. Her er det mye å lære.

Det mest oppsiktsvekkende eksemplet er fra Mandal kommune. Der har det unike Tillitsprosjektet oppnådd gode resultater med oppsiktsvekkende virkemidler. Bakgrunnen er at Mandal

har jobbet systematisk med økt nærvær siden 2003, gjennom Nærversprosjektet.

I 2008 ble innsatsen utvidet: De ansatte fikk nå fri adgang til egenmelding. De ble vist full tillit av arbeidsgiver. «Medarbeideren må ta beslutningen om fravær selv. Den tilliten må vi ha til de ansatte, de er tross alt voksne mennesker,» forklarer prosjektleder Siren V. Johannesen. Dette er det motsatte av Høyres medisn, som vi ha mer kontroll, basert på mistillit til de sykmeldte. Det er motsatt vei av hva Sveriges regjering har gått.

Så hva skjedde med sykefraværet i Mandal, da det ble innført fri egenmelding? Det gikk ned fra 6,8 prosent i 2007 til 5,8 prosent i 2008, mens gjennomsnittet i kommunesektoren var 8,2.

Mandals suksess i arbeidet mot økt sykefravær er ikke bygd på innstramming eller mistillit til sykmeldte, men på tillit, gjensidighet, respekt og felles ansvar.

Det samme ser vi i firmaet Profitek i Bergen, som fikk ned fraværet med 20 prosent fra 2008 til 2009. Bedriften, som leverer elektro, automasjon og IT til bygg og anlegg, industri og offshore, satte i gang et trivselsprosjekt for avdelingen i Bergen, med 80 ansatte. Prosjektet hadde følgende målsetninger:

- **Alle skal føle seg verdsatt og trives.**
- **Vi skal ha gode ledere og motiverte ansatte.**
- **Læringer skal utdannes til å bli gode fagfolk.**

Det viktigste tiltaket var å gi ansatte økt innflytelse. Alle i seksjonen skulle få mulighet til å forme og utvikle sitt eget arbeidsmiljø. Kartleggingen foregikk ved samlinger to kvelder med 40 deltakere hver kveld. Forslagene ble fulgt opp, og endringer ble gjort med alt fra arbeidsklær og utstyr til læringskurs og ledertrening. En «bonuseffekt» av at bedriften viste alle ansatte tillit ved å gi dem økt innflytelse over arbeidsplassen ble 20% redusert sykefravær på ett år.

Eksempelene Manifest Analyse har undersøkt viser at fellesnevneren for vellykket innsats mot sykefravær er tillit til ansatte. Sammen med økt innflytelse for ansatte, vekt på faglig utvikling og tett oppfølging ved sykefravær. Derfor har vi gitt følgende råd til Jens Stoltenbergs videre arbeid for redusert sykefravær:

Magnus E. Marsdal
Utredet i Manifest Analyse
www.manifestanalyse.no

1. Bygg på prinsippene som anvendes av virksomheter som lykkes:
 - Bygg tillit mellom ansatte og ledere.
 - Vis respekt for ansattes fagkunnskap og behov for faglig utvikling.
 - Fokus på ansatte som kilde til kunnskap om problemer og problem løsning/forbedringer.
 - Tilrettelegging for individenes behov.
 - Økt innflytelse og ansvar for de ansatte.
 - Tett oppfølging ved sykefravær.
2. Følg opp Tillitsprosjektet i Mandal med prøveprosjekt for minst en kommune i alle fylker.
3. Innfør seks timers normal arbeidsdag for alle ansatte over 60 år.
4. Ikke innfør overprøving av fastlegete, slik svenskene nå praktiserer.
5. Ikke innfør «standardsykemelding» for bestemte diagnoser. Vellykket nærværarbeid behandler ansatte som mennesker, ikke som innsats faktorer med standardmål.
6. Ikke innfør økt sykelønnsbetaling for arbeidsgiverne. Økt økonomisk belastning pga syke ansatte vil gi insentiver til å finne grunner til å kvitte seg med dem (**oppsigelse under sykdom er ikke ulovlig, ulikt hva mange tror**) og trolig bidra til et mer ekskluderende arbeidsliv.
7. Stopp anbud og konkurranseutsetting der hvor regjeringen har innflytelse over dette. Denne konkurranse baserte måten å organisere arbeidslivet på står i direkte motstrid til prinsippene for høy kvalitet, godt arbeidsmiljø og redusert sykefravær.

STYRE- SPALTA

SIDEN SIST:

Siden sist har avdelingen bidratt til en fortsatt rød-grønn regjering, gjennom aktiviteter i forbindelse med valget.

- Arrangert halvårsmøte med veldig bra oppslutning
- Deltatt på studielederkonferanse på Sørmarka med Fellesforbundet ADK
- Deltatt på fanemarkering til støtte for oppsagte fagforeningskamerater i Selvåg
- Arrangert ungdomssamling i forbindelse med "Grafiske dager på Lillestrøm"
- Bevilget penger til produksjonsstøtte for utgivelse av hefte "Tariffavtale på 1-2-3"
- Bevilget støtte til jubileet til Verkstedklubben ved Aker Verdal
- Deltatt på fanemarkering ved rådhuset i Oslo mot planene om å legge ned Akersykehus.
- Arranger styrekonferanse på Thorbjørnrud sammen med avdelingen i Østfold

Styrekonferansen 2009

Foran: Ungdomsgruppas representanter Per Anders Gundersen (07 Oslo) og Stig Ove Kubberud (HMT). **Bak:** Neste halve Anita Frøland (Andvord Grafisk), Kim Sletner (Stenquist emballasje), Silje Bækkelund (ungdomsrepresentant i OGF) Kjetil Larsen (org. arb. OGF) og Vivi Heierstad (opplysningsutvalget).

Rekruttering, kursvirksomheten, foreningens prioriteringer og aktiviteter sto på planen, da styret i foreningen og representanter fra de forskjellige

grupper og utvalg, var samlet på Thorbjørnrud sammen med Østfold Grafiske fagforening.

Tekst Anita Frøland
Foto Bjørn Olsen

Avisene har hatt det største presset det siste året. Omorganisering, lønnskutt og mannskapsreduksjoner har stått på agen-

Vivi Heierstad hadde bursdag under konferansen, og blei feira med sang og dans!

daen, og slik som det ser ut, er det langt fra over ennå. Det har vært en ekstrem påkjenning for involverte, og det hadde vært overraskende om ikke deler av debatten dreide seg om situasjonen. Med den lite lystige situasjonen i avisene og den såkalte finanskrisa vil foreninga gå et aktivt år i møte.

Aktiviteter

Fellesforbundet har flagget at det vil være færre kursmidler til rådighet i 2010, allikevel ser OGF og Østfold at vi fortsatt har behov for kurssamlinger i året som kommer. Forslagene til temaer var mange, men i løpet av helgen ble det satt ned en prioritert ønskeliste fra foreningene. Hvilke kurs vi får støtte til er ennå ikke klart, men ønsker om helgesamlinger med «psykososialt arbeidsmiljø for tillitsvalgte», ungdomskurs, «kvinner i fokus», «den digitale utviklingen», «AFP og seniorpolitikken» og i tillegg til et «klubben i arbeid - kurs» står høyt på ønskelistene.

Skal man ha en sterk og slagkraftig fagbevegelse i Norge, må man ha en levende bevegelse ikke bare i toppen på forening og forbunds nivå, men også ute på arbeidsplassen blant medlemmene. På konferansen

ble det diskutert teknologiutvalg, tillitsvalgtnettverk, utvalg og samlingsarena for ledige, oppstart av et forum for førtrykk, facebook, studieturer, og aktiviteter i året som kommer. Mye er nå satt på agendaen, og nå er det opp til oss alle å sette ideene ut i praksis. Etter hvert som ting kommer på plass, vil det bli omalt i Typografiske Meddelelser.

Rekruttering

Ansettelse av organisasjonsarbeider har vært udelte positivt for foreninga, og det verves stadig nye medlemmer blant skoleelever, lærlinger, og bedrifter hvororganisasjonsprosenten ikke har vært særlig stor eller helt fraværende. Fokus på verving og rekruttering er fortsatt en prioritert oppgave i året som kommer, det samme gjelder revitalisering av klubber med liten aktivitet og ungdomsarbeidet.

Vi oppfordrer alle til å delta på arrangementer i foreningas regi i året som kommer, og hvis det er noen som føler skrivekløen melde seg, så er alle bidrag til Typografiske meddelelser hjertelig velkommen. Vi har plass til flere skribenter, og kontaktinfo finnes på kolofonsiden.

SISTE NYTT!

MULIGE OPPSIGELSER I VG

To dager før fristen går ut ser det ikke ut til at VG greier å gjennomføre den planlagte nedbemanningen ved frivillige sluttpakker.

Av Einar Fjellvik, Fri fagbevegelse

Det er i grafisk avdeling nedbemanningsprosessen har gått i vranglås. Innen onsdag må 14 grafisk ansatte si ja takk til sluttpakker tilsvarende to årslønner hvis målet om å kutte 100 millioner kroner i løpet av året skal nås. Men verken i ledelsen eller i grafisk klubb regner man med å komme i mål med frivillighet.

– Det ser ikke lyst ut. Det er unngåelig at oppsigelsene kommer etter den 25. Og de vil vi bestreide, hver eneste en, sier klubblleder Øystein Simensen til dn.no.

Han understreker at klubben ikke motsetter seg nedbemanning, men den ønsker en langsommere nedbemanning, fram mot 2013.

Han viser til at innen den tid vil 15 personer ha nådd 62 år. Med avtalefestet pensjon og en gavepensjon på toppen, vil nedbemanningsmålet være nådd.

– Det ville vært en naturlig og verdig avgang, mener klubbllederen.

Personaldirektør Øyvind Næss i VG har forståelse for grafikerne fortvilelse.

– Det er sterke følelser i bildet. De av grafikerne som har vært her kortest, har over 16 års ansiennitet. Dette er en situasjon ingen har trodd at VG skulle komme i. Det å få jobb utenfor VG som avistypograf det er det ikke marked for, det vet de, sier han.

Personaldirektøren levner likevel ingen tvil om at oppsigelsene kommer dersom ingen sier ja takk til sluttpakkene som nå er tilbudt.

- Dette skal være klart før nyttår, er hans klare melding

Berlin-mur og apartheid

 Roar Aarnes har vært på studietur med faglig utvalg i Palestinakomiteen, og har sendt oss denne rapporten:

Denne familien bor under åpen himmel etter at israelske bosettere tok huset deres.

Jeg har nettopp kommet tilbake fra et 10 dager langt opphold i Israel og den okkuperte vestbredden... Og dette var okkupasjon i ordets rette forstand.

Den undertrykkelsen og ydmykelsen palestinerne opplever var helt forferdelig å se. Vi i Norge kan ikke bare sitte og se denne etniske rensingen fortsette.

Vi må ta et standpunkt, og det standpunktet må være å få slutt på den ulovlige okkupasjonen som Israel nå har holdt på med i over 60 år!

Det ble feiret 20 års jubileum for Berlin-murens fall for ikke lenge siden. Men hva med muren som Israel ulovlig driver og bygger over Palestinske hjem, vannforekomster og jorder?

Israel har nå i over 60 år brutt grunnleggende menneskerettigheter, som menneskerettsorganisasjoner og FN har både skrevet om og skreket høyt om at må ta slutt!

Alle vet hva som skjedde med jødene under andre verdenskrig, og vi er alle enige om at det var helt forferdelig. Men det har de nå brukt som unnskyldning overfor verdenssamfunnet i altfor lang tid.

Anti-semmitisme

La meg nå en gang for alle forklare for Herr Netanjahu og gjengen hans med maktsyke bøller hva anti-semmetisme er. Hvis jeg nå hadde skrevet at alle jøder er fæle mennesker og burde straffes alle som en, ja da ville jeg ha sagt meg enig. Men når vi skriver og informerer folk om de forferdelige tingene staten Israel gjør så er det ikke anti-semmetisme.

Har nå tenkt til og fortell dere noen av hendelsene og historiene jeg så og hørte mens jeg var der. Har pratet med en del folk etter at jeg kom hjem. Og det som skremmer meg er at folk flest bare hører om Fahta og Hamas og den konflikten de har seg imellom.

Men det skjer så mye mer der nede enn det media formidler, som fikk magen min til å knyte seg. Har tenkt til å skrive noen av hendelsene så dere får et innblikk i hva som faktisk skjer der nede.

Molotovs

Vi var og besøkte en Palestinsk mor og hennes sønn, de inviterte oss inn til dem og viste oss noe som var helt forferdelig. (se bilde på neste side).

Hun tok oss med opp på taket av huset hennes og fortalte oss hvordan det var der før hun fikk de nye «naboene»

sine, ulovlige bosettere. Så tok hun oss inn i barnerommet til hennes to avdøde døtre. Der inne hvor de lå og sov en kveld for et års tid siden. Som en god mor hadde hun lest natta eventyr til dem og pakket dem godt under dyna. Senere samme natt hadde bosetterne laget to molotov-coctails.

Mens de sto og lo og hadde det veldig moro, så kastet de molotovene deres inn

der hvor de to jentene lå og sov. Den natta mistet moren to døtre og halve huset sitt. Når hun da ville vaske bort og pusse opp jenterommet så fikk hun ikke lov av myndighetene. Hvis hun gjorde noe med rommet så ville hun få bot (som hun ikke har mulighet til å betale) og bli kastet på gata. Du lurar vel nå på hva som skjedde med de gutta som drepte de små jentene. **INGENTING!!!**

På dette rommet lå jentene og sov, når molotov-coctailene kom.

Netting taket den palestinske befolkninga i Hebron har hengt opp for å beskytte seg mot dritten settlerne kaster ned i hodet på dem.

På gata

Vi besøkte en familie som for ca et halvt års tid siden hadde et fint hus ikke langt fra Jerusalem. (se bilde på forrige side). De ble kastet ut av huset sitt av bosettere som likte huset deres. De bor nå på gata rett overfor sitt eget hus, de blir behandla som søppel av de Israelske bosetterne. De blir sett på som undermennesker (hørt det uttrykket før?). De hadde en syk 7 år gammel jente som ikke fikk lov til å dra til sykehuset. De ble stoppet ved en av de mange check-pointene som omgir de Palestinske områdene. De bosetterne som hadde tatt over huset deres kom ut når vi var der, og jeg må si at det er den mest sleskete mannen jeg noen gang har sett. Han dro fram pistolen og smilte til oss og strøyk pistolen sin foran oss. Det så virkelig ut som han kosa seg med tanken på at vi ikke kunne gjøre noe for den familien.

Urin og steiner

Vi var på tur til byen Hebron, og der så vi noe jeg ikke trodde andre mennesker kunne gjøre mot andre. Bosetterne som hadde overtatt husene til Palestinerne dreiv og kastet skitne bleier, flasker, poser med urin og steiner ned på Palestinerne som gikk i gatene under. De lo av dem og mobbet dem på det groveste. Palestinerne har måttet legge hønsenetting over gatene for å ikke bli kastet ting på av «naboene» sine.

Og hvis dere tror at det bare er muslimer som får gjennomgå av Israelerne så tar dere feil. Både ikke troende, muslimer og kristne blir trakassert på det groveste! De sier jo at Israel skal bli en jødisk stat! Hva om den norske regjeringen hadde kommet ut i media og sagt at Norge skal bli et katolsk land? Det hadde blitt et ramaskrik i hele verden, men når Israel sier det, da tør men ikke si noe for man er redd for å bli kalt rasist! Hvor er logikken?

Dette er en form for undertrykkelse som vi ikke har sett siden 2 verdenskrig eller apartheidstyret i Sør-Afrika!!!

Hvor lenge skal vi støtte den rasistiske regjeringen som styrer i Israel? Hvor lenge skal den norske regjeringen stå med Israel flagg på brystet og si vi støtter Israel? Norge som står fram i verden som en nasjon som er for anti rasisme og grunnleggende menneskerettigheter.

Det er på tide at vi i Norge velger siden som står for frihet og rettferdighet å ikke rasisme og undertrykkelse!!

STØTT ET FRITT PALESTINA!

Viktig seier i arbeidsretten

Sverre Koll Hansen blei oppsagt fra sin stilling som trykker ved Aktietrykkeriet, på tross av at det var flere som hadde kortere ansiennitet. Han fikk medhold i arbeidsretten: -Viktig seier for anstendige forhold i bransjen, sier leder av OGF Terje Fjellum. – Ansiennitet er det eneste objektive kriteriet ved nedbemanninger.

Av Kjetil Larsen

Sverre Koll Hansen var ansatt som trykker ved Aktietrykkeriet på Fetsund i Akershus. Han arbeidet både som trykker og assistent på rotasjonsmaskin-ene. Da bedriften innstilte ett skift på en av maskinene pga oppdragsmangel, blei han først overført til fast dagtid.

– Vi blei ikke gitt noen arbeidsopp-gaver, men måtte finne på ting vi synes det var nødvendig å gjøre. Da føler du deg jo ikke spesielt viktig, sier Koll Hansen til TgM.

Han og tre andre blei seinere innkalt til møte med ledelsen og presentert for en oppsigelse. Han var overraska over dette fordi det var flere som hadde kortere ansiennitet en ham, en nyutlært var sågar

ansatt bare 14 dager før han fikk oppsigelsen. Det var også ufaglærte som hadde vært ansatt kortere som fikk beholde ansettelsen.

Klubben bestred verken omfanget av oppsigelser eller utvalget av oppsagte, forsetter Sverre Koll Hansen. Han tror kanskje noe av grunnen til dette kan være at han gjorde seg upopulær hos toneangivende grupper fordi han påpekte skjevheter i fordeling av arbeidsbyrder og stilte spørsmål ved organiseringa av arbeidet.

– Det var spesielt lite hjelp å få når man hadde ansvaret for skjærelinje og stacker. Jeg tror jeg blei avløst for mat-pause fem ganger på to år. Han poengterer at denne kritikken ikke gjelder alle skift.

– De den gjelder veit det nok selv, sier Sverre Koll Hansen. Han har nå fått ny jobb i en annen bransje.

Bedriften begrunner utvalget av oppsagte med «personlig egnethet» og kompetanse. Klubben støtta bedriften på dette

– Her går nok klubben litt langt i å støtte bedriften framfor å ta vare på egne medlemmer, sier Terje Fjellum som har behandla saken for OGF sammen med LO-advokat Christopher Hansteen.

Full seier

Arbeidsretten gir Sverre Koll Hansen medhold i at oppsigelsen var ugyldig fordi den bryter med ansiennitetsprinsippet. Det blir også påpekt fra rettens side at den synes omfanget av oppsigelser var stort, all den tid mye fravær har ført til utstrakt vikarbruk.

Sverre Koll Hansen blei tilkjent 45 000 kroner i tapt arbeidsfortjeneste og oppreisning. Aktietrykkeriet dømmes til å betale Koll-Hansens saksomkostninger (Kr.60 000,-) i tillegg til sine egne.

– Oslo Grafiske Fagforening gratulerer Sverre med full seier i retten, og vil understreke hvor viktig det er at folk tør å slåss for sine rettigheter til tross for den belastninga det er å ta kampen opp med egen arbeidsgiver, sier Terje Fjellum.

– Jeg vil rette en stor takk til foreninga og LO-advokaten for all hjelp i denne saken, sier Sverre Koll-Hansen til TgM.

– Alle kan være trygge på at foreninga gjør sitt ytterste for å hjelpe medlemmer som uforskyldt har havna i trøbbel. Det er i hvert fall min erfaring etter denne saken, avslutter han.

Leder i OGF, Terje Fjellum og Sverre Koll Hansen er meget fornøyde med dommen i arbeidsretten.

Hvem skal bestemme?

Det er mange meninger om hvordan og hvem som skal planlegge og beslutte i en bedrift. Vi hører om styringsretten og den «norske modellen». Hvordan kommer man fram til de beste beslutningene og planene?

Av Adolf Larsen og Kjetil Larsen

Det finnes mange slags bedrifter. Noen steder er det høyt konfliktnivå og mye støy, andre har møter hele tida uten at noe blir gjort, noen steder er det helt stille også kommer beslutningene ramlende ut av det blå og ned i hodet på folk.

Det som er helt sikkert er at alle steder er det en sjef som er satt til å forvalte eierens interesser og mange steder er det en klubb og noen tillitsvalgte som er satt til å passe på de ansattes rettigheter.

Roller

Lov- og avtaleverket begrenser eierens styringsrett (se egen sak). Noen sjefer synes det er en pest og en plage at de ansatte skal være med på råd når beslutninger skal fattes. Men kan det ligge muligheter her? Det er jo ofte sånn at flere hoder tenker bedre enn ett. Den såkalte «norske» eller «nordiske» modellen handler nettopp om dette. De ansatte har fått rettigheter gjennom bedriftsdemokrati-

ordninger og bedriftens drøftings- og informasjonsplikt. Med dette følger det også et medansvar for de avgjørelsene som tas og bedriftens utvikling.

Hvis begge parter legger godside til kan det føre til vedtak som det er forståelse for «på gølv», og som bringer bedriften framover. Det kan ofte være konflikter underveis, men konflikter trenger ikke å være farlig så lenge alle er innstilt på å finne en løsning til slutt. Tvert i mot er det kanskje nettopp under konflikter at nye ideer dukker opp!

Sjefen bestemmer

Opp i mot den «norske» modellen står tanken om at det er bare en sterk og autoritær sjef eller ledelse som kan drive bedriften på rett vei. De ansatte skal produsere, men ikke bry hodene sine med andre ting.

Dette er en filosofi som står sterkere i USA og i Øst-Europa enn her i Norden.

Vi skal anskueliggjøre disse to modellene gjennom to eksempler: Schibsted-trykk og Aftenposten. Selv om dette er to bedrifter i samme konsern, ser det ut til at de driver butikken etter ulike prinsipper.

Les mer om hva som skjer i Aftenposten/Schibsted på de neste sidene →

Omorganisering på de ansattes premisser

TgM har tidligere fortalt om omorganiseringa av desken i Aftenposten. I tillegg til det tekniske og avtalemessige, kan den prosessen stå som et eksempel på hva man kan få til når alle parter samarbeider om å nå et felles mål.

Kampavsnitt

For omtrent to år siden tok Aftenpostens Grafiske Klubb (AGK) initiativ til å se på organiseringa av arbeidet på desken i avisa. Aftenposten har vært et av hovedfrontavsnittene i striden rundt den såkalte «filmsatsparagrafen», som gir grafikerne i avisene monopol på å jobbe med «tekst i mengder». Nå hadde det vokst fram et ønske fra «golv» om å prøve å se på en annen måte å praktisere reglene på, enn den strikte arbeidsdelinga mellom typografer og journalister som var praktisert fram til da.

Ledelsen i Aftenposten hadde i flere (alle ?) år ønsket en annen organisering på desken. Men ikke kommet noen vei, fordi de ikke fant noen akseptabel ordning som

kunne sikre typografenes plass i avisproduksjonen.

AGK tok kontakt med journalistklubben i avisen, og sammen begynte de å se på løsninger som ville være til gagn for begge yrkesgrupper. Etter hvert ble også ledelsen med i samtalene, og et pilotprosjekt for en ny organisering av arbeidet ble stabla på beina. Hvordan denne nye arbeidsmetoden virker er utførlig beskrevet i tidligere nummer av TgM. I korthet dreier det seg om at en typograf og en journalist jobber i par, der journalisten i hovedsak skal drive med redigering og typografen i hovedsak skal drive med sideutforming og ombrekking. Så vil de overlappe hverandre i løpet av arbeidsdagen etter hva slags arbeidsoppgaver som trengs og utføres og hva som haster mest. Begge får grunnleggende opplæring i den andres arbeidsoppgaver.

Da nyordningen blei evaluert i fjor høst var konklusjonen at det nesten utelukkende var høstet positive erfaringer. Folk synes de hadde fått en mer spennende arbeidsdag, arbeidsmiljøet hadde

blitt bedre og det hadde ført med seg en utjevning av lønn på desken.

Vinn/vinn

Og til alt overmål har bedriften fått en mer smidig og effektiv arbeidsflyt. Det er til og med tatt inn en lærer i mediegrafikerfaget for første gang på mange år.

Nå er det ikke sånn at alt er bare fryd og gammen i Aftenposten. 2009 har brakt med seg inntektsvikt også i denne avisbedriften, noe som har ført til press på bemanning og mange andre avtaler. Dette er en utfordring både for klubben og ledelsen. Men utviklinga av denne avtalen kan stå som et godt eksempel på hva som er mulig å få til hvis det er en ånd for samarbeid, folk blir tatt med på råd og på alvor og man bruker de mulighetene som ligger i avtaleverket og teknologien på en god måte.

Det er dette som er den «norske» modellen, og det er disse tradisjonene for samarbeid og utvikling mange mener har gjort at det norske arbeidslivet er blant de mest effektive, med et veldig lavt konfliktnivå i forhold til resten av verden.

Styringsrett:

Arbeidsgiverne henviser ofte til styringsretten, når de vil få igjennom sin vilje på ting det er uenighet om på arbeidsplassen. Men hva er styringsretten, og hvor kommer den fra?

Per Helge Mork er fagansvarlig for AOF/Sørmarka sine kurs om arbeidsrett:- Hvis vi ser historisk eller rettsfilosofisk på det, henger styringsretten sammen med eiendomsretten, altså eiers rett til å disponere over sin eiendom (sine dyr, treller, leilendinger). Men man finner ikke denne retten hjemlet i noen lov. Den er en såkalt ulovsfestet rett. Det er i hovedsak to måter man bekrefter at det finnes

en styringsrett, forklarer Mork.

Rettspraksis

Flere dommer, både i Arbeidsretten og andre domstoler, helt opp til Høyesterett, slår fast at arbeidsgiver har en styringsrett. Ett eksempel er Kårstødommen fra 2001, hvor arbeidsgiver i forbindelse med en omorganisering, ville endre oppmøtested for enkelte ansatte, fra hovedporten til det faktiske arbeidssted. For noen dreide det seg om opptil 25 minutters gange. Retten kom til at det lå innenfor arbeidsgivers styringsrett å gjøre slike endringer, men uttalte samtidig at styringsretten må utøves på en saklig måte, med krav til forsvarlig saksbehandling, og at det ikke må tas vilkårlige eller utenforliggende hensyn.

Tariffavtale

Det at tariffavtalene kom i stand, bekrefter også styringsrettens eksistens. Tariffavtalene begrenser jo nettopp eiers rett til å styre som han eller hun vil. Arbeidsretten har ved flere anledninger uttalt at arbeidstakerne ikke kan gripe inn i arbeidsgivers styringsrett uten at tariffavtalen gir dem rett til dette.

- De fleste dommer som bekrefter styringsretten understreker at den skal utøves på en saklig måte og innenfor rammene av de avtaler som er inngått., avslutter Mork. Styringsretten er det som blir igjen når vi ikke har noe regelverk (lover, forskrifter, avtaler eller annet).

K.L

Klubb(sam)arbeidet i Schibsted Trykk, en konspirasjonsteori

Våren 2008 ble det uenighet i de lokale lønnsforhandlingene ved Schibsted Trykk, noe som i seg selv ikke var noe sensasjonelt.

Lønnsdiktat

I begynnelsen så det ut som et lønnsdiktat, som et signal om at de gode tidene var forbi, og ble vel også behandlet deretter. Noe som ikke betyr at klubbstyret tok lett på det, men jeg tror ingen, uansett hva som blir sagt i dag, oppfattet at det lå noe mer bak ledelsens handlinger.

Det var fortsettelsen som var spesiell, hvor ledelsen raskt kom i posisjon med beskyldninger og aksjoner mot de lokale tillitsvalgte. Det konkrete hendelsesforløpet, så langt som det er enighet, er at noen fjernet listene hvor de ansatte skrev seg opp hvis de var tilgjengelige for overtid. Dette skapte selvfølgelig en del irritasjon hos de som skulle skaffe folk til skiftene, men ikke noe mer enn det. Det vil si før ledelsen kom med muntlig, og deretter skriftlig påstand om at noen fra klubbstyret hadde fjernet listene. Etter møtevirksomhet, hvor selv MBL kunne konstatere at beskyldningene fra ledelsen, som til alt overmål ble hengt opp på bedriften, ikke lot seg bevise, ble ikke konklusjonen at de ble trukket tilbake. Sett fra OGFs side vil vi snarere si tvert i mot, nemlig at det ble gitt en skriftlig advarsel til klubblleder Steinar Jensen for utilbørlig oppførsel.

I etterpåklokskapens klare lys kan vi si, at vi som sto på litt avstand burde forstått at her hadde ledelsen større mål enn å diktere de lokale tilleggene. Det forsto vi ikke, men satte vår lit til de demokratiske kanalene; forbund og Los juridiske avdeling. Det var full støtte fra forening, Fellesforbundet og Los juridiske kontor om at advarselen som jeg fikk var usakelig og burde trekkes. Saken gikk helt til topps i LO/ NHO systemet. NHO støttet bedriftens syn i tvistemøte.. Skulle LO forfølge saken videre måtte det tas ut stevning for Arbeidsretten. Det

ønsket man ikke å gjøre.

Angrep på trykkeriklubben.

Etter at foreninga hadde konstatert at det ikke blei noen tur i arbeidsretten for klubblleder Jensen, noe som ledelsen også fikk med seg, kom de nye angrepene, og denne gang på hele trykkeriklubben.

Det ble presentert, og senere diktet, en skiftordning for trykkeriet som savner sidestykke i hele forbundet. Uten å skulle gå i detalj, inneholdt planen skift som var tre og en kvart time, og som startet klokken 01 00 på natta. Ikke overraskende førte planen til økning i sykefraværet, og etter OGF, Fellesforbundet og Los mening i strid med Arbeidsmiljøloven. I tråd med loven ble saken meldt inn til Arbeidstilsynet, som innkalte til felles møte med klubben, foreninga og Fellesforbundet. Skiftplanen var destruktiv for alle som var berørt av den.

Klubben purret gjentatte ganger på svar fra Arbeidstilsynet! Hva var galt med saksbehandlingen i Arbeidstilsynet?

Det burde være en enkelt sak å konkludere med at skiftplanen var ulovlig. Etter tre måneder med venting orket de ansatte i trykkeriet ikke mer. Klubbstyret fremforhandlet en ny skiftplan med færre belastninger for medlemmene. Kommunikasjonen mellom Arbeidstilsynet og Fellesforbundet må radikalt forbedres og et forum for hastesaker må umiddelbart opprettes. Problemet er at Arbeidstilsynet er i ferd med å utvikle seg til et juridisk kontor og ikke til det arbeidsverktøyet som ansatte i norsk industri sårt trenger.

I denne saken er det flere forhold som er kritikkverdige når en ser den fra avdelingens side.

En ser selvfølgelig at en bedriftsledelse fritt kan komme med så udokumenterte beskyldninger at ikke engang MBL kan forsvare dem, uten at våre medlemmer får noen unnskyldning. Tvert om måtte klubb-

lederen bite i seg en skriftlig advarsel som ble stående.

Noe annet, og kanskje viktigere er at styringsretten er så sterk at ledelsen ved Schibsted Trykk kan presentere en skiftplan, som hadde den ene hensikt å trakassere de ansatte ved trykkeriet, uten at Arbeidstilsynet innen rimelig tid kan slå fast at denne er ulovlig. Noen vil kanskje påpeke at det er der konspirasjonen kommer inn, men det er vanskelig å finne andre begrunnelser for å innføre denne planen som har kostet bedriften mye penger.

Klubblleder Steinar Jensen.

VI GRATULERER

Oslo Grafiske fagforening gratulerer sine jubilanter

JANUAR 2010:

50 år:

240160, ANDERSEN, TORE,
Oberst Rodesvei 24 B, 1152 OSLO
240160, STEEN, KJELL,
Møllesvingen 3,
2006 LØVENSTAD

60 år:

100150, PAULSEN, JARL,
Edvard Griegsvei 3,
1410 KOLBOTN
150150, KIRKERUD,
TORBJØRN HANS,
St Halvardsgt. 25 F, 0192 OSLO
170150, TORGENSEN,
TORE ERLING,
Erich Mogensønsvei 26, 0594 OSLO
240150, BORGERSEN,
SVERRE OTTO,
Ullern Alle 93, Leil. 102, 0381 OSLO
300150, ABRAHAMSEN,
ODD ØIVIND,
Vestbyveien 80,
1914 YTRE ENEBAKK

70 år:

050140, SVENDSEN,
BJØRN EDGAR,
Tante Ulrikkesvei 19, 0984 OSLO
130140, DØRRE, PER JAN,
Havrestien 4, 2006 LØVENSTAD
170140, JACOBSEN,
KJELL GUNNAR,
Bryggevn. 58 C, 3470 SLEMMESTAD
180140, HALSTENSEN, FINN,
Ravnkollbakken 42, 0971 OSLO
270140, NYMOEN,
GERD BERGLIOT,
Margretesvei 21, 1406 SKI
301040, AMUNDSEN, LAILA,
Skolseggli 2,
2019 SKEDSMOKORSET

75 år:

090135, OLSEN TORE,
Langbølgen 43, 1150 OSLO

250135, LANDELL
FRANK GUNNAR,
Veitvetstubben 4 C 0596 OSLO

80 år:

060130, RUUD, ROLF ASBJØRN,
Nesåsv. 11, 1475 FINSTADJORDET
130130, BERG, ERIK BJØRN,
Asbjørn Klostersvei 10,
1472 FJELLHAMAR
140130, RUUD, ARNE,
Tøyenhøgda 2, 1487 HAKADAL

85 år:

040125, DAH, LIV,
Martin Skatvedtsveo 44,
0950 OSLO
270125, NYBORG,
GUNNAR ARNE,
Fjellsvingen 13, 1472 FJELLHAMAR

95 år:

200115, ROGVIN, INGVILD RANDI,
Åseng. 4 A, 0480 OSLO

FEBRUAR 2010:

50 år:

250260, SJØNNESEN, KNUT,
Venåsv. 3, 0672 OSLO
270260, AAE, EIVIND,
Rådyrv. 8, 1960 LØKEN

60 år:

010250, TØRSETH, THORE,
Messepromenaden 10, 0279 OSLO
020250, BOJESEN, JOHN ERIK,
Bjørn Stallares vei 11, 0574 OSLO
020250, DAVIDSEN, EGIL EINAR,
Selvbyggervn 112, 0591 OSLO
030250, BRYNILDSEN, PETTER,
Svanevn. 6, 1187 OSLO
060250, ELIESEN, ERIK,
Fredheimv. 27 B, 1087 OSLO
120250, THORSTENSEN,
OLE-PETTER,
Åshagan 10, 1481 HAGAN

130250, KNUTSEN, JON,
Svalestien 40, 1407 VINTERBRO
220250, JOHANSEN, EGIL RUNE,
Uelandsgt. 61 F, 0460 OSLO
240250, BELSBY, KNUT SVEIN,
Hauketoveien 16 A, 1266 OSLO
280250, LANGERUD, JAN PETTER,
Askerjordet 5, 1383 ASKER

70 år:

010240, KHAN, RAZIA BEGUM,
Sector G/9-3 Housenum. 361,
No 122 Estlamabad, PAKISTAN
190240, ISAKSEN, JAN-ERIK,
Nordåsv. 78, 1251 OSLO
200240, BECH, KNUT,
Lindebergåsen 5 A, 1071 OSLO

75 år:

080235, YUNIS, MOHAMMAD,
Forsetveien 7, 2010 STRØMMEN
150235, FREDRIKSEN, JOHN KARL,
Lillerudv. 3, 3475 SÆTRE
160235, PEDERSEN, INGJERD,
Ravnkollbakken 48, 0971 OSLO

80 år:

100230, HEIMVÅG,
ARNE ODDVAR MENTZ,
Sjølies vei 21,
1450 NESODDTANGEN
220230, JOHANSEN, TOR GEORG,
Møllegata 9, Inng. 4, Leil. 2,
1811 ASKIM
240230, SØBYE, NILS HÅKON,
Sigridsvei 6, 1473 LØRENSKOG

90 år:

240220, HOEL, MIRANDA EVA,
Duev. 30, 2016 FROGNER

MARS 2010:

50 år:

080360, MINDE, GERD HELENE,
Geitmyrsv. 9 A, 0171 OSLO
220360, LUND, SIV JANNE,
c/o Holtan Trading, Postboks 24
Finstadhagen, 1930 AURSKOG

290360, SAASTAD,
SIGURD, KRISTINE
Bonneviesvei 6, 0592 OSLO

60 år:

020350, GIMNES,
TORILD ELISABETH,
Lensmann Hiorths Alle 17,
0661 OSLO
290350, STENBRÅTEN,
TOR ARVE,
Vestre Åslund 15 H,
1440 DRØBAK
290350, SVEEN, ARILD ULSETH,
Skyttafaret 39, 1481 HAGAN
310350, NORDMO, EVA,
Tante Ulrikkesvei 44 B, 0984 OSLO

70 år:

050340, BEISLAND, KARI,
Fjellhus Alle 17, 0664 OSLO

070340, ANDERSEN, ROGER,
Rugdev. 10 A, 2050 JESSHEIM
080340, HAFSÅS, ÅGE,
Breigata 9, 0187 OSLO
140340, KRISTIANSEN, INGER,
Linneav. 1, 1182 OSLO
190340, KVISVIK, STEIN EIVINN,
Odvar Solbergsvei 78, 0970 OSLO
250340, ERIKSEN, ELIAS,
Furutun, 1914 YTRE ENEBAKK
300340, SOLBAKKEN, TORBJØRN,
Erl Michelsensvei 16 C, 1061 OSLO

75 år:

120335, BORGE, GERD RUTH,
2217 HOKKÅSEN
270335, VESTBY, IVAR ANDREAS,
Sollia 9, 1920 SØRUMSAND

80 år:

080330, HALVORSEN, BJØRN,
Erlendsvei 66, 0669 OSLO

85 år:

200325, JOHANSEN,
LORENTZ ØRNULF,
Bølerlia 137, 0689 OSLO

90 år:

130320, AMUNDSEN,
RANDI MARGRETHE,
Kampheimv. 26 B, 0685 OSLO

100 år:

060310, GRINI,
ASTRID OLGA JOSEFIN,
Nedre Rælingsv. 115,
2005 RÆLINGEN

HEI ALLE PENSJONISTER!

**Kan det være noe for deg å treffe tidligere kollegaer
en gang i blant?**

Du har muligheten hvis du besøker Oslo-typografenes pensjonistforening,
Vetlandsveien 99-101 (Oppsals Samfunnshus), kl 12.00-14.00.
Vi har fine turer og teaterbesøk! Vi har røykfritt miljø.

Møtedager (onsdager) for 2010 er:

20/1 – 24/2 – 17/3 – 28/4 – 19/5 – 16/6 – God sommer! –
18/8 – 29/9 – 13/10 – 10/11 – 15/12

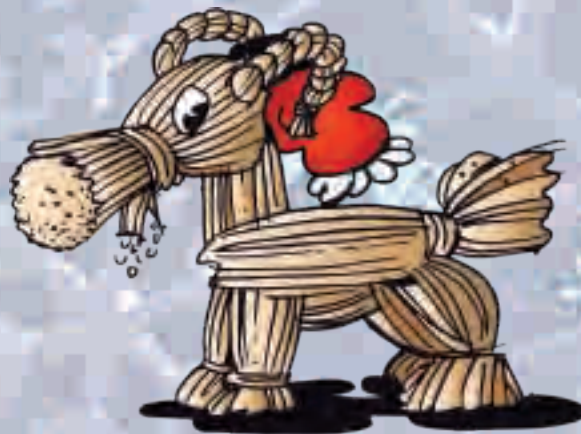
En fin sosial sammenkomst! Ta en tur! Vel møtt!

**Ring Steinar Bjerkelund - tlf. 22 75 50 73 -
mob.906 83 317**

Juletreffest med Ogf

**Søndag 10. januar 2010
kl. 16.00-18.30 i Folkets hus**

- Gang og leker rundt jule-treet, under ledelse av Oppsal janitsjar.
- Det blir servering av pølser, is og brus til barna.
- Julenissen kommer med poser.
- Salgsdisk for de voksne.

Billetter kr. 50,- for barn
(kr. 10,- for voksne) blir å få
kjøpt i OGFs lokaler i Sagveien 24 fra mandag 7. desember.

På grunn av bestilling av poser må billettsalget avsluttes tirsdag
5. januar. Vi oppfordrer klubber til å ta opp felles bestilling.

Det kan også bestilles billetter ved å sende inn på
bankkonto, kontonr: 9001.06.06151.
Merk tydelig antall barne og voksenbilletter.
HUSK navn og adresse.

